

ABONAMENTUL

Anul . . . 28.— Oor.
 Trimestrul . . . 14.—
 Luna . . . 7.—
 Pentru România și strălămate:
 Anul . . . 40.— franci
 Telefon
 Pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACTIA

și
ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.
 Mulțumite publice și Loc deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrise nu se înapoiază.

ROMÂNUL

Pruce a stat Tisza de vorbă cu noi?

Arad, 29 Mai.

Au fost mulți Români cari pe vremea când au început așa numitele tratative de împăcare cu contele Tisza s'au dat peste cap de fire, fiindcă vedeau în nobilul conte un om serios și mai pe sus de toate un bărbat politic. N'a fost mic nici numărul acelor cari cântau chiar imnuri de slavă mare împăciuitor desprețitor al tuturor manevrelor „teroriste” întrebunțate de opoziția maghiară. Iată, în sfârșit, un Ungur cavalier cinstit, care se apropie cu gânduri curate de noi, își ziceau toți acești naivi ai noștri. El înfăptui, de sigur, mult dorita pace între noi. Fiește, când tratativele s'au rupt cu rezultat negativ, bunii noștri Români în mare parte s'au convins că se înșelaseră. Dar cu toate acestea au mai rămas încă pe ici pe colo naivi cari cârteau: Fie, că nu trebuia să fim și noi tocmai atât de intransigenți! Ei bine, acum socotim că nu va mai exista nime care să încerce a mai scoate vr'o vorbă legănată despre lealitatea și cavalerismul contelui Tisza. În ședința de Marți nobilul împăciuitor a declarat neted și vădit batjocoritor că el a pornit tratativele cu noi pentru a ne convinge să ne sinucidem. Tisza voia să ne săsim oarecum, eliminând din programul nostru orice tendințe naționaliste. Puteam noi să ne constituim pe urmă în partid cum voiam, dacă renunțam la naționalism, acest partid și așa nu avea nici o rațiune de a fi, a zis textual fostul nostru tovarăș la masa verde a tratativelor. Neapărat, dacă ne prosterneam ideile de stat maghiar, ce rost mai avea existența unui partid românesc? Numai cât, întrebăm, pentru ce nu ne-a spus Tisza aceasta dela început? Dacă o știam fie sigur că nu ne mai osteneam să-i călcăm pragul. Ne vedeam de treaba noastră, lipsindu-ne de ingrata plăcere ce ne-o putea procura convorbirile cu el. Dar contele Tisza intenționat a păstrat sub masca unor declarații de ordin extrem de general acest adevăr. Scopul lui era să ne prindă în căpcană dacă poate, și, fiindcă de imposibilitatea aceasta era convins, voia să ne țină numai câțeva vreme în loc, pentru a nu tulbura apele în niște momente critice. Dacă vulcanul balcanic se va potoli, își zicea el, vor putea ei striga cât vor voi — sunt scoși dela ordinea zilei. Primejdia clipei trecută, nu vor mai cere nici alții să mă mai ocup de ei — spălându-mi odată mâinile. Aceasta a fost tactica inteligentului nostru prim ministru.

Eliminând acum întrebarea dacă prin astfel de tertipuri se pot trata chestiuni de o gravă însemnătate, cum este chestiunea noastră, să vedem întru cât a răușit tactica de politician a lealului nostru fost convorbitor. N'am putea zice că bine. Chestiunea românească din Ungaria departe de a fi scoasă dela ordinea zilei, se impune tot mai mult și cu cât va trece vremea, cu atât ea se va preface

în mai arzătoare. În articolul nostru asupra vizitei țarului în România arătam mai pe larg modul cum se va ridica această chestiune la suprafață. Spuneam atunci că Rusia foarte probabil va arunca-o prin România în combinații de ordin internațional. Acum mai adaugăm numai atât că chestiunea noastră — suntem convinși despre aceasta — mai curând sau mai târziu va face istorie. E și firesc să fie așa. Noi Românii, un popor de douăsprezece milioane, aici la poalele și în creștetul Carpaților, după veacuri de suferință și rămânere în întunec, ieșim și noi în fața lumii plătinându-ne tributul nostru sufletesc umanității. Numai șovinismul orb al Ungurilor nu poate observa această formidabilă propășire a noastră. Și dacă aceasta este situația poporului românesc, atunci crede contele Tisza că va scăpa așa ușor de presiunea acelor cari au tot interesul ca noi să stăm alături de ei, crede că Viena și Germania, împotriva amestecului cărora el a protestat totdeauna — fără succes, vor mai tolera ca el și Ungurii lui să tragă dunga indiferenței peste noi? Se înșală. Viena, ce-i drept, dă multă atenție Ungurilor în vremea din urmă, după cum vedeam și în zilele trecute. Le fortifică Ardealul, le trimite ministerul comun de finanțe la Budapesta, le dă posibilitatea de a năpăstui și pe bosniaci cu limba lor. Dar aceste atenții vor înceta în momentul oportun. Am putea pune mâna în foc că vor înceta. Germania a mai dat peste mâni monarhiei noastre atunci când era vorba de Români. Să mai amintim oare de telegrama împăratului Wilhelm? Și o va mai face. Dar chiar și dacă nu va mai face-o, noi nu ne vom plânge. Zadarnic spune și contele Andrassy că România și Românii sunt legați de soarta Triplei Alianțe. Nu negăm că noi am avut un razim în această grupare de mari puteri, și că am putea să avem și mai departe poate mai mult decât socotim astăzi văzându-ne atât de rău tratați, dar în aceeași vreme susținem că nu ne temem nici de abandonarea Triplei Alianțe. Avem atâta încredere în viitorul nostru încât să afirmăm aceasta. Să-și bată joc, deci, contele Tisza și pe mai departe de noi, declarând că numai „contopindu-ne cu năzuințele unguerești” vom putea să existăm, adică, numai făcându-ne Unguri, să-și bată joc, fiindcă suntem siguri că nu noi vom fi aceia cari să vărsăm lacrimi mai apoi. Să-și bată joc și să mai încerce să se apropie de noi. O, de sigur, îl vom primi cu brațele deschise, cu aceste brațe cari astăzi sunt mai viguroase decât oricând. Nimicirea noastră ca partid românesc? Aceasta era intenția tratativelor? Bine că știm, pentru a nu uita pe viitor tradiționala noastră zicătoare atât de cunoscută printre Unguri: ține minte!....

Din toată povestea perfidelor tratative lămurite astăzi cu atâta franchețe nu înțelegem însă un singur lucru: intenția lui Tisza fost-a ea și intenția acelor cercuri cari stau deasupra lui? Nu ne-ar veni să credem. Ne-am obicinuit să nădăjduim o altă atitudine din partea acestor cercuri. Fost-au oare și ele de pă-

rerea ca noi să ne „contopim cu năzuințele unguerești” ca să putem exista pe această lume? Nu știm cum am putea să ne satisfacem această curiozitate....

Inchiderea sesiunii delegaționale.

Budapesta. — La începutul ședinței plenare de azi a delegațiunii ungare delegatul Stefan Rakovszky a adresat o interpelație ministrului de războiu în chestia urcării salarelor ofițerilor și în chestia restabilirii bunelor raporturi între cetățeni și soldați. În motivarea interpelației, Rakovszky accentuează necesitatea urcării salarelor ofițerilor și spune, că între ofițeri e mare desperarea pentru că nu li se dau cele necesare pentru trai. Oratorul amintește în legătură cu afacerea Gerö despre duelul Tersztyánszky-Szmrecsányi. Contele Tisza îi răspunde lui Rakovszky, declarând că generalul Tersztyánszky s'a purtat corect și cavalereste.

Delegatul M. Lovászy precizându-și punctul de vedere privitor la tripla alianță spune că Germania lucră împotriva intereselor economice ale Ungariei. Răul cel mai mare e însă că Germania preferă România față de națiunea maghiară.

Contele Márk Wickenburg răspunde în numele ministrului de externe la criticele ce s'au făcut politicii externe a monarhiei. Ministerul de externe austro-ungar n'a putut face o politică de sine, pentru că în cazul acesta ar fi zdruncinat temelia reuniunii ambasadurilor din Londra, unde a fost reprezentată și monarhia. Ministrul de externe n'a făcut o politică de prestigiu, dar de aceea a apărut totdeauna prestigiul monarhiei. Delimitarea Albaniei e rezultatul unui compromis.

Principele de Windisgraetz la cuvântul în chestie personală și declară, că informațiile privitoare la călătoria lui Károlyi la Paris le-a primit dela bărbați politici francezi activi.

Contele Mihail Károlyi cerând cuvânt deosemena în chestie personală spune, că monarhia poartă vina la fuga prințului de Wied din Durazzo.

Contele Wickenburg spune că știrile confirmă sosirea răsculaților în fața orașului Durazzo, dar aceasta nu înseamnă că ei ar păși ofensiv. Răscoala în Albania e aproape deplin domolită.

Delegatul St. Rakowsky întreabă pe ministrul de externe care-i atitudinea monarhiei privitor la muntele Tarabos. Germania nu respectă interesele economice ale monarhiei. Din cauza neputinței diplomației sale monarhia și-a pierdut creditul.

Continuându-se dezbaterile după amiază contele Andrassy ține de foarte păgubitor faptul că tratativele cu Românii au făcut impresia inevitabilă, că ele au fost pornite sub presiunea evenimentelor externe. Contele Tisza a declarat mai nainte, că nici decum nu intră în tratative iar acum totuși a purtat tratative cu scopul ca să modereze pretențiunile Românilor. Critica asupra procedurii primului ministru se va face dealtcum în parlament.

Pentru Sandjac monarhia ar fi putut câștiga alte contravalori, decât cari le-a primit. Delimitarea Albaniei e greșită și aceasta e cauza multor conflicte.

Contele Stefan Tisza apără politica ministrului de externe. Privitor la tratativele lui cu Românii e responsabil în calitate de prim ministru opiniei publice și celor cari i-au dat o însărcinare. Contele Andrassy îi reproșează pe nedrept că ar fi inconsecvent, deoarece chiar con-

tele Andrassy e acela care face o politică contrară celeia care a făcut-o ca politician activ.

Contele Mihail Károlyi constată că argumentele lui n'au fost combătute.

Contele Wickenburg declară că reprezentantul monarhiei n'a părăsit Darazzo în momentul critic. Privitor la Salonul punctul de vedere al monarhiei e ca portul să devină internațional. Mai vorbește încă delegatul Rakovsky iar după el contele Wickenburg, care declară că monarhia va lua o atitudine de acord cu toate puterile privitor la revizuirea păcii de București, dacă aceasta va fi necesară.

Delegațiunea votând în general și în special bugetul ministerului de războiu și-a încheiat desbaterile.

Budapesta. — În ședința plenară de azi a delegațiunii austriece după discursurile delegaților Nemez și Krek, ministrul Bilinski declară că la insistența primului ministru ungar căile ferate din Bosnia vor fi cu șine înguste.

Budapesta. — Azi seara la orele 6 ambele delegațiuni și-au ținut ședințele de încheiere prin ce s'a terminat actuala sesiune delegațională.

Preparandla română de fete în Lugoj.

Lugoj. — Ministrul de culte și instrucțiune publică cu datul de 18 Mai a. c. Nr. 47070 a admis deschiderea unei preparandii gr. cat. române de fete în Lugoj. Acest institut, împreună cu internat, se va deschide la 1 Septembrie a. c. astfel că în anul acesta se va inaugura numai cursul I și în anii următori se vor deschide cursurile următoare până ce va fi complet.

Principesa Elisabeta a României la Madrid.

Madrid. — A. S. R. principesa Elisabeta a României e de două zile aici. Ea va sta în capitala Spaniei cinci zile.

Transferarea primului secretar al legațiunii române la Petersburg.

București. — Prințul Anton Bibescu, primul secretar al legațiunii României la Petersburg, a plecat la Londra, unde a fost transferat.

Podul româno-bulgar peste Dunăre.

Paris. — „Le Temps” află din București: Dela prima ședință a comisiunii mixte româno-bulgară însărcinată să stabilească granița noii frontiere între cele două state, s'au manifestat mari deosebiri de vedere. Delegații bulgari au reclamat imperios că să se atribuie Bulgariei unele puncte strategice, a căror părăsire este absolut inacceptabilă din partea României. În

urma acestui desacord, comisiunea s'a amânat sine die pentru a putea refera cazul celor două guverne în cauză.

Ministrul turc Talaat-bey despre România

București. — Într'un interview acordat de exc. sa Talaat-bey, dlui Benodetto de Luca, cunoscutul publicist, bărbatul de stat turc, a declarat următoarele relativ la România:

„Turcia dorește din toată inima o apropiere cât mai mare de România de care o leagă numai interese și nici o divergență. Și România și Turcia au interese comune în Orient, interese ce nu sunt numai de natură economică dar și politică.

Călătoria mea a avut de scop tocmai o strângere a relațiilor turco-române, și sunt foarte fericit de a fi putut constata că am găsit aici o absolută comunitate de idei și o dorință identică.

Sunt foarte măgulit de primirea călduroasă ce mi s'a arătat în toate cercurile bucureștene”.

Rezultatul vizitei lui Talaat Bey în București.

București. — Talaat Bey a părăsit ieri seară Bucureștiul, reîntorcându-se la Constantinopol.

După cum se anunță din sursă bine informată atât regele Carol, cât și guvernul român l-au sfătuit pe Talaat Bey, ca Turcia să-și reguleze pe cale pașnică conflictul cu Grecia în chestia insulelor. Se pare că regele Carol a intervenit personal pentru o soluție, care a adoptat-o și Talaat Bey și care se va da în publicitate în curând.

Transferarea ministrului plenipotențiar al Serbiei dela București.

București. — D. Ristici, ministrul plenipotențiar al Serbiei la București și decanul corpului diplomatic sârb a fost mutat la Berlin. În locul său va fi numit d. Grigorovich, pentru care guvernul Serbiei a și cerut agreementul cuvenit, care a și fost luat. D. Ristici lasă în capitală numai regrete.

O înțelegere între micile state europene.

Bruxelles. — Ziarul „Le Soir” publică un articol senzațional în care se spune:

Ideia unei înțelegeri cordiale între micile state europene și anume: Belgia, Olanda, Danemarca, Suedia și Norvegia, a trecut într'o nouă fază. Comitetul executiv își are sediul în micul oraș olandez Groeningjen.

Primăvara viitoare va avea loc un congres la care vor participa toți reprezentanții statelor.

Agrațiarea spionilor sârbi din Bosnia.

Viena. — Monitorul oficial publică autograful M. Sale monarhului, adresat ministrului co-

mun de finanțe Bilinski, prin care sunt agrăți toți supușii statului sârbesc condamnați în Bosnia și Herțegovina pentru spionaj. Totodată monarhul ordonă sistarea tuturor procedurilor penale pentru spionaj împotriva supușilor statului sârbesc.

Nouii vase pentru serviciul maritim român.

București. — Ministerul lucrărilor publice a hotărât cumpărarea unui remorcher care să ajute la manevrarea vaselor Serviciului maritim român și la acostarea și ieșirea lor din portul Constanța.

Suma pentru cumpărarea acestui remorcher este de 191.250 lei. Deasemenea ministrul a mai hotărât să cumpere un vapor care să facă cursele între Constanța și Balic.

Costul acestui vapor va fi de lei 800.000.

Situația în Albania.

Petersburg. — „Nowoje Wremja” e informată că puterile din tripla antantă au declarat că nu vor să se mai amestece în evenimentele din Albania.

Durazzo. — Principesa de Wied zilnic cetează pe răsculații răniți cari zac în spitalele de aci. Oferindu-le tot felul de fluide răcoritoare.

Moartea celui de al doilea primar al Vienei.

Viena. — Ieri seara la orele 9 fără un sfârșit a murit al doilea primar al Vienei Dr. Iosif Pözer în etate de 67 ani.

Catastrofă pe mare.

London. — După informațiile Agenției Reuter vaporul de persoane Express of Irenland al societății Canadin Pacific nu s'a ciocnit cu un munte de gheață, cum spuneau primele știri, ci cu vaporul de transportat cărbuni Storthat. Ciocnirea s'a întâmplat în ceața ce stăpânea deasupra mării și a fost atât de violentă încât ambele vapoare s'au cufundat în decurs de câteva minute.

Quebec. — După telegramele mai noui sunt 678 morți și numai 348 persoane au fost salvate de vapoarele „Hevrekka” și „Evelin”, care au sosit la fața locului la 2 ore după catastrofa. Dintre cei scăpați multe femei au înnebunit de spaimă, alți câțiva răniți se luptă cu moartea.

Berlin. — Căpitanul Rendal care a scăpat cu viață, declară că ciocnirea nu s'a putut evita din cauza ceții. Personalul vaporului s'a purtat brav, dar naufragiul a fost repede și panicat mare printre călători, de aceea au pierit atâția.

Londra. — Printre cei dispăruți în valurile și academicianul Schall, precum și Irving remitentul actor englez.

Foiletoanele ziarelor bucovinene.

Fiecare societate omenească își are o epocă în care toată energia-i este legată prin prefaceri interne; e acel răstimp din viața, individuală și socială, în care trupul apucă în creșterea sa cu mult înaintea sufletului, în care geniul național nu produce nimic superior, ci se restrânge a perpetua o tradiție, a menține un nivel, în cultură, artă, știință, politică etc., în vreme ce societatea își lărgeste marginile materiale sau își cumulează toate puterile, în vederea unui nou avânt către ideal. E acel armonios zumzet înainte de ce noua generație își mută sufletul într'o locuință nouă, mai largă, mai luminoasă.

Această armonie se poate tulbura, printr'o întâmplare nenorocită, înainte de ce „se face ziuă”. Societatea e sgduită brusc, — către aceeaș sau către altă țintă — puterile fragede sunt prea încordate, și în loc de suie către căldură, soare și lumină, ea alunecă istovită spre o nouă prefacere, spre o nouă odihnă, spre un nou sbucium intern care se poate termina în diferite moduri.

În acest timp de criză se observă un interesant fenomen de psihologie socială. Predispoziția către acțiuni mari, — așa cum se închiegau în vremea de odihnă și pregătire a societății, — dăinuiește, acum însă, nu că n'ar fi un spirit critic, dar apare o mentalitate direct copilărească în judecarea lucrurilor. Acest fenomen apare în literatură, când societatea era în pragul unui nou avânt literar, în politică, când ea se pregătea să-și lărgească cadrele de mișcare socială. Să ne gâ-

dim la epoca de reforme în noua Românie și să ne amintim toți Cleveticii, Ipingestii și Cătașii ei. Să ne gândim la literatura românească răpită de splendoarea formelor frantuzești și să ne amintim toți trubadurii-naționali și de talent, cel puțin, — începând cu teologii dela Oradea-mare și fiind cu literații de pe malul Dâmboviței, în contra cărora își înălțase Maiorescu „Convorbirile” sale.

Printr'o astfel de criză, cum a trecut odinioară societatea apusului, când după istovitoarele cruciade a fost zgduită brusc, din reculegerea necesară, de luptele sociale și religioase, și cum trecuse societatea românească din regat, trece acum societatea bucovineană. Acelaș calm în concepții ridicole, aceeași nervosită în dibuirea după ceva. De altfel nu stagnează numai literatura. Afară de *Junimea literară* care a apărut odată pentru trei luni și acum nu mai apare, și de *Școala care de așisderea* tace, a apărut un singur volum, — destul de cuprinzător în pagini, — de folclor a doamnei E. Niculiță-Voronca. Tot așa și viața socială e mai mult o mișcare silită decât dorul de viață, — și mai mult — nimic.

Singuri ziaristi înjură. Dar cei mai conștii de chemarea lor literară scriu foiletoane.

Cine nu cunoaște psihologia acestor oameni cu greu și-ar putea închipui, unde încetează marginile ocupațiunii serioase. În Nr. 20 al „Foi Poporului” din 17 Martie c. aflăm un foileton pe 6 pagini: *Literatură contemporană. Poezii lirice*. Iată cum se înfățișează *literatură contemporană* și *po-*

zii lirice pe care ni le recomandă „foiletonul original și de talent”:

„Trecând în galeria poezilor noștri nu-l putem trece cu vederea pe unul G. N., ajutor de cameră din M., care e un izvor nesecat de versuri. Scrie *poezii despre ce voții*. (Scriu poezi despre poezii despre Majestatea Sa, de dragoste, și despre ce voții dvoastre. Fac frumoase poezii). Așa ni se prezintă el singur. *Un adevărat vrăjitor* care de cântă de speriat, de deochi, de vătămătură etc. Sublinierile sunt ale mele. *Scrie despre ce voții un adevărat vrăjitor* aceasta îl farmecă pe autorul *Literaturii contemporane*, să fie totul, să vrăjească totul; de aceea își apare un Napoleon în fața Europei. (Foiletonul „Foil Poporului” nr. 18 din 3 Mai a. c.) Și, iată, cu ce se ocupă spiritul dlui critic foiletonist dela „Foaia Poporului” și ce află de demn de remarcat: *Uret nou de Stântul Vădăstr. 7 și 8*.

Anul acesta ce vine
Va fi foarte roditor
De-aveți fete mari, ca mâne
Le vine pețitor.

Un ficior din sat ruseșc
Și c'o fată de-alci
Foarte bine se (!) lovesc
Pare că is doi — calici(!)

„Cu fetele și cu anul roditor cam n'a nimerit zice însuș d. critic-foiletonist, „dar el devine ca laș G. N.) hazliu în cele ce urmează:

Acțiune paralelă.

București, 27 Mai.

Nu i s'ar putea zice altfel mai bine. Fiindcă pe căi cu totul opuse, atitudinea din timpul din urmă, atât a Austro-Ungariei cât și a Rusiei, față de România, pare a merge cu pași repezi și hotărâți spre acelaș rezultat...

În Rusia s'a recunoscut însemnătatea mare, poate hotărâtoare într'un mare conflict eventual, a prieteniei regatului român, — și iată că pentru câștigarea și asigurarea acestei prietenii se fac demersuri cari cu drept cuvânt au fost calificate cu termenul de *extraordinare*. Tarul Rusiei, care se știe cât este de avar cu manifestările de prietenie și, ca urmare, cu vizitele pe pământ străin, are să calce pe pământ românesc ca să strângă mâna regelui Carol, — și aceasta strângere de mână nu poate să însemneze un incident banal, ci are să fie de sigur consfințirea unei apropieri, sau reapropieri, a două țări, a două națiuni, după o răceală, destul de pronunțată, de câteva decenii. Va fi acesta semnul văzut, și accentuat, al urmării unei acțiuni politice foarte bine și cu dibăcie conduse dela Petersburg, fără îndoială și cu ajutorul Parisului, pentru a hotărî plecarea cumpenei politicei României spre sfera de interese a „intreitei înțelegeri” și mai în deosebi spre o mai strânsă prietenie, poate chiar spre o alianță, cu Rusia.

Nu trebuie să ne ferim a spune aceste lucruri pe față, fiindcă așa sunt, așa se înfățișează, cu înțeles neîndoios pentru toată lumea... Și acum, priviți și *acțiunea paralelă*:

În vreme ce se întind astfel brațele Rusiei spre România, din partea ceastaltă, din partea Austro-Ungariei, se face tot ce e cu putință, pentru ca România să fie împinsă... în aceleași brațe.

Vor fi încercările Rusiei dibace și cu istețime chibzuite, — dar un lucru e singur: că dacă ele n'ar fi secondate cu o atât de adorabilă candoare din partea austro-ungară, ar fi departe, pururea departe de a ajunge la rezultatul, la ținta urmărită.

Iată, mai întâiu, este tratamentul de care *nu* se bucură, ci geme sub apăsarea lui, elementul

român din țările Coroanei ungare... Oricât s'ar căuta să se vâre în ochii lumii ficțiunea despărțirii rigide și intangibile dintre „afacerile interne” și „afacerile externe” ale statelor, nu se va putea înlătura realitatea înrăuririi firești a legăturilor și intereselor de rasă asupra politicii țărilor cari au astfel de legături și de interese în afară de hotarele lor.

Tratarea, — mai bine zis *maltratarea* Românilor din Austro-Ungaria, este cu neputință, este absolut cu neputință ca să nu se repercuteze, până în cele din urmă, — adecă atunci când toate răbdările au ajuns la ultima lor limită, — asupra orientării politice în afară a regatului României.

Noi, cari suntem pe deplin convinși și conștienți de interesul mare, și pentru noi Românil, — dar și pentru existența și întărirea Austro-Ungariei, — ca România să rămână și să stăruiască în legăturile ei cu vecinii dela apus, — privim cu mâhnire la acțiunea aceasta, care deoparte o atrage și de alta o împinge, spre alte orientări; — dar privim neputincioși, fiindcă nimica nu stă în căderea intervenirii noastre, în afară de mereu repetatele noastre cuvinte și îndemnuri la reflexiunea cea cumpănită și dreaptă.

Ceeace s'a spus acuma în delegațiunea ungară cu privire la raporturile dintre Austro-Ungaria și România, nu vine decât să accentueze și mai mult acea *acțiune paralelă* despre care vorbim. S'a spus acolo că da, Austro-Ungaria dorește prietenia României, dar nu „cu orice preț...” Cuvinte prin ele înseși ofensătoare... Dar la care România poate să răspundă, și va răspunde fără îndoială: — Apoi și eu doresc prietenia Austro-Ungariei, dar nu *cu orice preț*...

Care este *prețul* aci? Prețul este existența națională a celor patru milioane de Români din Austro-Ungaria. Cu prețul desființării — sau să nu zicem desființării, fiindcă aceasta e o imposibilitate — dar cu prețul amenințării continue, a violențării și brutalizării zilnice a acestei existențe... ei bine, nu! Cu acest preț România nu va putea niciodată să primească prietenia austro-ungară, căci cine oare în lumea aceasta va întinde o mână amicală, peste cadavrul fratelui său, ucigașului acestuia?

ziali cari și-au permis gluma și i-au trimis cuvinte însăilate în câte patru șire, numindu-le versuri — poezii. Și d. critic și foiletonist al F. P. a ținut judecată.

Faptul în sine e cu totul indiferent. Pe cine îl poate interesa, dacă Tcaciuc e cuminte sau nu? Dar pe revers e altceva. Băiatul care, mai deunăzi, numai în cămășuță, își făcea bășici de săpun, își pare astăzi un Napoleon în fața Europei; *profesori, învățători și studenți care aplaudă* o deplină golătate de suflet și idei; o firmă, cu o nespusă răspundere în viața acestei societăți, în deplin acord cu tot ce debitează acest critic-foiletonist în articolele sale politice și literare (!) *aceasta* ne interesează. *Aceasta* este criza prin care trece societatea noastră, când, cu toată seriozitatea, își clădește cultura pe foiletoanele și articolele politice (Gura Satului) ale lui Tcaciuc et Comp.

Sau *se crede* numai că și-o clădește? Căci opera ce-o săvârșesc acești cavaleri ai condeiului și ai artei, în întregime, e un *mare zero* afișat la intrarea în incinta talentului lor. Și, prin legea firii, orî și ce îngâmfare se dărmă tocmai prin nulitatea pe care se înalță. Cu toate acestea un lucru trebuie să le concedem: Au un extraordinar talent de a-și ironiza produsul creierilor proprii. Mi se pare că voiesc să inaugureze o nouă școală literară în senzul acesta, al *ironiei romantice*. Dzeu să le ajute. Până la inaugurare însă, pe marginea foiletoanelor, vom însemna cu plumb roșu, că înaintea lui Napoleon a fost — Don Quișote.

N. I. Russu.

S'a mai zis în delegațiunea ungară că „România are și *mai mare* interes” de prietenia Austro-Ungariei, decât Austro-Ungaria de a României... Altă semeție ofenzătoare, — și o greșală tot atât de mare. Stăruirea în această greșală, de sigur, face pe opresorii din Ungaria să-și continue orbește politica lor, zicându-și: Putem să-I facem cum vrem harcea-parcea pe valahul dela noi, căci valahul de dincolo e legat de mâni și de picioare de interesele existenței lui, și n'are să se miște, n'are să crăcnească...

Profundă și nenorocită eroare! — Asupra ei, vine să deschidă ochii Austro-Ungariei acțiunea dela miazănoapte-răsărit...

Care ar putea și ar trebui să fie aicea *contra-acțiunea*?... Nu vedem nimic în acest înțeles, în această direcțiune; — vedem numai *acțiunea paralelă* care duce pare-că fatalmente la acelaș rezultat, nepriincios poate nici unora, dar cu siguranță dezastruos bătrânei monarhii, căreia Români ardeleni, cu atâta stăruitoare lealitate i-a închinat, în toate timpurile, sufletele și i-a oferit, în toate împrejurările grele, brațele lor.

Vizita Țarului în România.

— Programul primirei. —

După cum am anunțat, vizita țarului Rusiei în România este definitiv hotărâtă.

Din sorginte oficială bucureșteană aflăm că țarul Rusiei însoțit de M. S. împărăteasa și cele două fiice ale Sale, va sosi în portul Constanța în dimineața zilei de 1 Iunie v. cu yachtul imperial „Standard”.

M. S. împăratul va debarca la Constanța unde va fi primit de suveranii români, de familia princiară, înconjurați de toți domni ministri, de suitele lor și de autoritățile civile și militare ale orașului.

M. S. țarul și familia vor debarca la orele 10 dimineața.

La orele 12 se va da un mare dejun de gală, de 80 tacâmuri în palatul din Constanța.

La acest dejun vor fi invitați domni ministri, casa militară și civilă a M. S. regelui, doamnele de onoare, comandantul corpului de armată cu generalii de divizie respectivi: șeful statului major general, inspectorul artileriei; directorul protocolului din ministerul de externe; plenipotențiarul Rusiei cu personalul superior al legațiunii, episcopul Dunărei-de-jos, prefectul județului și primarul orașului.

M. S. regina Elisabeta va pleca pe la 20 Mai v. la Constanța unde își va începe cura obișnuită. M. S. regele Carol va pleca în ziua de 28 v. c.

După dejunul de gală, la orele 5 d. a. împăratul tuturor Rușilor va oferi un ceai pe bordul yachtului său suveranilor României și familiei princiare la care vor fi invitați și membrii guvernului cu dñii ofițeri generali.

La orele 9 seara, yachtul imperial și flota ce-l va însoți va părăsi portul Constanța.

În vederea vizitei țarului Rusiei au și început preparativele la Constanța.

D. arhitect Antonescu a fost însărcinat să construiască la debarcader un pavilion în stil rațional.

Confratele „Românul” din București comentează în modul următor vizita țarului:

„Această vizită, anunțată oficial, nu este pentru noi numai o cinste, pe care știm s'o prețuim la întreaga ei valoare. Pentru țări mai puternice, vizita șefului unui stat mare trece de cadrul obișnuit al unei simple curtenii. Pentru noi — venită după ultimile evenimente în cari România și-a afirmat rolul ei de căpetenie în răsăritul Europei — această primă vizită pe care un țar al Rusiei o face unui stat care nu figurează printre marile puteri marchează un pas important în viața politică a statului român.

Caracterul politice externe a statelor mici e un criteriu pentru determinarea importanței lor în raporturile internaționale.

În cursul sbuciumărilor noastre trecute, am avut și

Gobăi, paseri sburătoare,
Prepeliți are de-ajuns,
Căci pentru însurătoare,
Cam de mult el gând și-a pus (!)

Un motan negru sălbatec
Se primblă 'n sămănături
De asta rodul varatec
Nu crește pe gustul lui.

Și ca să gătam ca năsbățiile dlui foiletonist cităm: „E mult mai fericit un oarecare I. V. din Corcești. *Acesta-i cu nădejdi* (sic!) și scrie:

Strofa 2.

Păzește-te! ia seama
Să nu te vadă mama;
Căci știi cum sunt bătrânii,
Mai răi chiar, decât câinii

Acestea sunt celebrele foiletoane. Și, ca să-ți mângâi pe un domn profesor secundar, un admirator al noului geniu literar, dl profesor spunea că regretă adânc, că redactorul dela Foia Poporului — dl foiletonist și autor al Literaturii Contemporane, — și-a pierdut un caiet cu poezii pornografice, absolut originale, dupăcum afirma dl profesor, ca să-l mângâi, am reproduces specimenele de mai sus, și să se convingă, că *nu l'a pierdut*. Sau — să-i credem de astă dată dlui critic, — „Sărmanul (de ce?) Lazăr, un student din Câmpulung a fost mai harnic și ni-a trimis așa un caiet plin de poezii pline de dor și foc (!) mai ales). Reproducem”... etc. E vorba deci de niște elevi gimna-

noi să trecem printr-o politică în realitate de stat mic. Îndeosebi în epoca de renaștere politică a României, dela divanurile ad-hoc și până la războiul neatârnat, am fost adesea siliți să încredințăm altora, mai mari, apărarea intereselor noastre. De atunci, cu cât consolidarea statului se înfăptuia mai puternic, cu atât și țara noastră devenea un factor mai determinant în politica europeană și cu atât prietenia ei era mai căutată.

Am avut și câteva momente de uitare a forțelor noastre și a situației ce ele ne indicau. Nu mai departe ca în Ianuarie 1912 am trecut prin conferința dela Londra și în Aprilie 1913 prin cea dela Petersburg. Dar al doilea războiu balcanic ne-a trezit și la lumina lui am văzut calea ce trebuia să urmărim și care ne-a dus la conferința dela București.

Factor de pace și element civilizator în orientul Europei, România și-a reluat mersul ei ascendent și a arătat, prin acțiunea determinată ce a avut, că politica ei de aci înainte poate fi ca a ori cărui stat mare: în primul rând de sine stătătoare.

Interesele ei pot concorda cu acelea ale unei grupări europene, dar urmând o politică de stat în realitate neatârnat, directiva generală a politicii sale externe nu-i poate impune obligația de a se lăsa târîtă de simpatii și antipatii ce fiecare stat din acea grupare le are și de a-i servi toate interesele secundare.

Acest adevăr este o caracteristică generală a politicii europene actuale a statelor mari și puțința ce avem de a urma și noi asemenea politică, arată importanța sporită a statului român.

Allanțele europene nu mai sunt strănse în cadrul lor strâmt de altă dată. Dacă ele urmează, în liniamente generale, politica în vederea căreia au fost create, ele nu împiedecă înțelegeri parțiale, pe chestiuni speciale, între statele din diferitele grupări.

Tripla alianță nu a împiedecat Germania să se înțeleagă cu Rusia în chestia persană. N'a fost o piedecă pentru Franța de a merge alături de Germania în chestiunea orientală cu ocazia conferinței dela București. Ea n'a reținut pe Italia să stabilească o înțelegere cu Franța și Anglia cu privire la basmul Mediteranei.

Tot astfel și îndrumarea pe care o ia politica noastră externă arată din ce în ce mai mult o atitudine de sine stătătoare. Ca și pe Germania și pe Italia, interese generale de ale noastre ne pot apropia de o anume grupare politică; această apropiere nu ne împiedecă însă să avem relații de prietenie și cu alte state mari vecine și să ne servim interesele speciale pe cari le-am avea cu aceste state.

Poporul român are azi conștiința mai clară ca ori când, a deplinei sale puteri. Dornic de a trăi în pace cu toată lumea și îndeosebi cu vecinii săi, el înțelege să-și servească în primul rând interesele sale proprii.

Rolul României la gurile Dunării e asemănător cu rolul Olandei la gurile Rinului. E un interes general european ca țara noastră să se poată desvolta în liniște, trăind în bună pace cu toți vecinii săi, fiindcă astfel va servi mai bine și interesele păcii generale și acele ale civilizației europene.

Vizita apropiată a țarului Rusiei fixează și mai mult importanța pe care România a știut s'o ia și pe care merită s'o aibă în orientul european.

Îată de ce, mai cu seamă după pacea dela București, care a restabilit în folosul nostru o situație internațională, normală, întrevederea țarului cu regele Carol va fi primită cu bucurie de întreaga suflare românească”.

Congresul Uniunii femeilor române din Ungaria.

— CONVOCARE. —

Uniunea femeilor române din Ungaria convoacă în sensul statutelor

Congresul

Reuniunii de femei române asociate ce se va ține în Sibiu în zilele de 26 27 Mai st. v. (8 și 9 Iunie st. n.) 1914 la sărbătorile Rosaliilor, cu următoarea

Ordine de zi:

Sedința primă a Congresului, Luni, 26 Mai (8 Iunie).

1 Cuvânt de deschidere de președinta Uniunii.

2. Constituirea Reuniunilor membre cu delegatele lor. (Două la număr cu drept de vot.)

3. Raportul anual; inclusive raportul diferitelor Reuniuni.

4. Raportul socotelilor.
5. Propunerile comitetului.
6. Alegerea comisiunii de cenzurare.
7. Discursul dlui profesor Dr. Nicolae Bălan, cu subiect religios.

Sedința a doua, Marți, 27 Mai (9 Iunie).

1. Discursul d-șoarei directoare Veturia Creavu despre: Educațiunea sistematică în gospodărie și industrie casnică.

2. Raportul comisiunii de cenzurare și darea absoluturului comitetului provizor.

3. Alegerea definitivă a comitetului permanent și a funcționarilor săi pe termen de 3 ani.

4. Fixarea congresului viitor.

5. Indrumări și discuțiuni asupra realizării problemelor noastre.

Comitetul Uniunii femeilor române din Ungaria.

Chestia românească în delegațiunea ungară.

După cum am anunțat, Marți a fost deschisă în delegațiunea ungară discuția asupra politicii externe a monarhiei. Primul orator în această discuție a fost contele Iuliu Andrassy, care în discursul său lung s'a ocupat pe larg cu chestia raporturilor dintre România și Austro-Ungaria și în legătură cu aceasta cu tratativele contelui Tisza cu partidul național român. Dăm aci în rezumat pasajul respectiv din discursul contelui Andrassy și totodată răspunsul dat la acesta de către primul ministru, contele Ștefan Tisza. Asupra ambelor discursuri ne ocupăm mai pe larg la alt loc al ziarului. În cursul discuției s'au ocupat cu chestia românească și contele Apponyi și alți delegați ungari, din a căror discursuri vom da pasajii cu alt prilej.

Îată ce a spus contele Andrassy:

Avem lipsă de prieteni siguri. În privința aceasta pun și azi ca și altădată, prețul cel mai mare pe România, cu toată dispoziția ce stăpânește azi acolo, căci nu mă pot împăca cu gândul că România ar părași de fapt combinațiunea, cu care a simpatizat totdeauna.

Pentru noi e de un foarte mare interes prietenia României — constatând însă acest fapt nu înseamnă că am fugi după ea — pentrucă România prin poziția ei geografică este cea mai apropiată de acel teritoriu, unde se va hotărî soarta noastră, așa că alianța ei poate aduce din punct de vedere militar cel mai mare folos, iar dușmanului îi poate strica mai mult.

Dar România este acum după pacea dela București — exceptând Turcia — cel mai important factor militar din Balcani. Lăsând deoparte aceste considerațiuni de ordin extern, prietenia României mai are pentru noi și o importanță de ordin intern. Aceasta este că la noi în țară locuiesc o mulțime de români, față de cari avem obligațiunea morală ca să menținem și să menajăm această prietenie.

După mine, menținerea acestei prietenii nu este imposibilă, mai mult, este chiar posibilă, căci pentru România sprijinul nostru prezintă un interes vital. Este un adevăr incontestabil, că independența, și chiar existența României, ar deveni problematică, în momentul când în cursul unui război Tripla-Alianță ar eși învinsă. Ori cât de mare ar deveni România, și indiferent de puterea ei militară, în cazul distrugerii imperiului austriac, independența ei ar dispărea și ea ar decădea din nou în situația țărilor vasale, căci nu se poate închipui ca Rusia să admită ca un stat independent ne-slav să o despartă de Bulgaria.

„Aceasta, este exclus, așa că România este pusă în trista situație de a nu se putea folosi de roadele muncii și a dezvoltării sale, după cum nu a putut să se folosească de acestea nici la 1878, când, după ce a sacrificat atât de mult la Plevna, a fost nevoită să cedeze Rusiei una din provinciile sale, Basarabia.

„Am avut în totdeauna, și am mare considerație față de bărbații de stat români, pe cari îi consider ca oameni de capacitate superioară, și nu-mi pot închipui ca aceștia să nu înțeleagă propriile lor interese și să facă o politică, care cu drept cuvânt ar putea fi calificată ca operă de sinucidere.

Cartea verde este o pledoarie pentru politica externă a monarhiei. Pas de pas se arată în această carte că noi și tripla alianță am sprijinit România atât

la conferința din Londra cât și pentru câștigarea patriei. Cartea verde mai arată că noi în caz de război ar fi împiedecat înaintarea armatei române am fi dat rit în ajutorul și apărarea României. Cu toate acestea e fapt că politica României s'a schimbat de atunci foarte mult. Se pare că opinia publică a exercitat asupra autorităților competente o influență în urma căreia relațiile dintre România și Austro-Ungaria nu mai sunt precum au fost în trecut.

În politica noastră externă am dat și Bulgariei o vezi de prietenie. Iar când România s'a întărit, am dat echilibrul în Bulgaria. România vedea în Bulgaria un dușman și nu putea avea încredere în monarhia care a dat Bulgariei atâtea dovezi de bunăvoință. România a crezut că nu se poate baza pe noi. Astfel a produs tensiunea.

România a avut în pacea de București, același rol care l-a avut Europa la congresul dela Berlin. România a obținut tot ce a dorit fără concursul Europei. Acest fapt a contribuit la alimentarea dispoziției care vine din România, pentru care foarte natural situația naționalităților din Ungaria era un spin în ochi. Ea adus deci ca pretext politica de naționalitate maghiară. De fapt aceasta e numai un pretext. Causa vădită, e că o parte a societății române de abia poate suporta în ambițiunea ei momentană, că frații lor fac parte din un stat, care nu e românesc. Întreându-mă mai deaproape am găsit că în același timp când fostul ministru de externe Kálnoky anunțase delegațiunilor că România are depline simpatii pentru scopurile triplei alianțe, se desbătuse procesul membrului iar acei domni, cu cari primul ministru a conversat acum — ceea ce după părerea mea a fost foarte necoresct — ore întregi, erau cu toții condamnați, erau în închisoare. Când regele Carol a vizitat Budapesta atunci era prim ministru Desideriu Bánffy, cel mai sovinișt ministru în chestiile de naționalitate. Iar că atunci a putut să existe o prietenie iar azi aceasta nu se poate crede în serios. Când s'a adus legea lui Apponyi prietenia cu România s'a menținut și nu departe, iar acum când aceasta lege se modifică ea nu poate fi menținută. Toate acestea arată că politica noastră de naționalitate nu poate fi cauza nemulțumirii ca România să-și schimbe direcția.

Nu e permis însă să mergem nici noi așa departe. Să se mențină prietenia cu România dacă se poate.

Avem multe interese comune, dar să nu ne facem iluzii. O politică de prietenie cu orice preț ar fi greșită. Monarhia poate găsi prieteni și în altă parte și dacă România ne dă măneste, noi vom putea stăpâni această dispoziție printr-o politică energică și conștientă. Nu e permis să luăm nici un pas, care s'ar putea interpreta în sensul că ne-am schimbat politica noastră față de naționalități numai pentru a ne asigura prietenia României. Suntem dispuși să apărăm România în afară în orice oricui, dar trebuie să respingem orice amestec în politica noastră internă.

După părerea mea a fost o greșală fatală, că în împrejurările de față contele Tisza a început tratative cu membrii partidului național român. A fost un lucru inevitabil — și nici o declarație n'a putut preveni aceasta — ca aceasta acțiune să provoace impresia, că noi facem aceasta de dragul alianței. Că doar când primul ministru începuse aceste tratative, se știe, că simpatii față de noi în România au scăzut și atât în presa românească de aici, cât și în cea din România s'a accentuat, că o prietenie e posibilă numai în prețul concesiunilor, adică să schimbăm direcția politicii noastre interne. Între astfel de împrejurări în tot cazul a fost o greșală pornirea tratatelor, pentrucă un rezultat era imposibil, iar altă parte nu se putea exclude impresia, că noi am pornit tratativele în urma slăbiciunii noastre, ca și când ele ar fi o mare a punctului de vedere a celor din București.

Nu s'a putut ajunge la un rezultat pentrucă starea de spirit din România s'a repercutat și asupra membrilor din Ungaria. Și aceștia au doar azi simțământul că trebuie să pretindă mai mult decât altădată. Cu nimicuri, cu lucruri cari și în ochii lor sunt bagatele nu vor ajunge, ceea ce pretind. Între împrejurările de față nu-i putem mulțumi. Aceste tratative au făcut impresia dăunătoare, că ele ar fi o urmare a slăbiciunii noastre. Între politica de acum a primului ministru țării de Români și cea de mai înainte e o contradicție.

Principiul fundamental al discursului contelui Tisza din 1910 a fost lupta cea mai nemiloasă împotriva partidelor naționaliste nemaghiare, și trezirea opiniei publice a naționalităților împotriva acestor partide. De pre partidele naționalităților a spus că sunt slabe față de influență, teroriste, dușmane atât statului cât și na-

și că asmută opinia publică română cu cele
calomni împotriva „noastră”. Față cu ast-
titudine — a spus în acel discurs contele Tisza
există o târguială, trebuie să ne luptăm cu ele
putem să isprăvim cu ele. Acesta
atunci punctul de vedere al contelui
de partidul național român, cu care totuși
sunt. Sper însă că nu-l va urma nime și nici
mai continua aceste tratative în situația ex-
ta de azi.

Prima ministru contele Ștefan Tisza a răs-
— după cum se știe — imediat în aceeași se-
la pasajul privitor la chestia românească din
contelui Andrassy, declarând că crede de
corect a isprăvi cu aceasta chestie scoțându-o
din cadrele discuției externe, fiind ea numai
cultură indirectă cu afacerile externe. Contele
provocându-se la faptul că el a început tra-
te cu Români încă înainte de evenimentele
Balcani, încearcă să dovedească că aceste tra-
el nici decum nu le-a pornit în legătură cu
ta externă și nu și-a schimbat punctul de

asta nu stă — a continuat contele Tisza —
punctul de plecare al tratativelor a fost
murindu-se chestiile, partidul național român
le aplicat să abandoneze din programul său,
tendințele naționaliste și să treacă la ordi-
nii peste ele. Scopul meu n'a fost deci ca să
cu tendințele naționaliste, ci să-l înduplec
ceia cari fac azi încă politică naționalistă, să
de ordinea zilei partea politică a străduințe-
lor. Cred că acest scop — care regret că nu mi-a
să-l ating — e unicul corect și din cel mai
punct de vedere românesc, căci și cei din

România doresc ca Români din Ungaria să se
contopească într-o deplină armonie cu tendințele
naționale maghiare și să le sprijinească pe aceste,
pentru că România va găsi în monarhie un sprijin
dacă în țară politica națională maghiară își ocupă
locul ce i se cuvine. Scopul a fost deci ca politica
națională maghiară să-și ocupe locul acesta.

Acest scop l'am fi ajuns, dacă dâșii și-ar fi
schimbat programul, adică acelaș scop, care, dacă
e necesar, va trebui să-l ajungem și în prețul unei
lupte cu ei. Acelaș scop l'am urmărit și în 1910.
Eu nu cunosc o înțelegere cu acela, cari nu își știu
aduce tendințele în conglăsură cu unitatea statu-
lui maghiar; nu cunosc o târguială cu tendințe,
cari sunt împotriva statului național maghiar. Nu
mi se poate dovedi nici din vorbirile de mai înainte
și nici din conversațiile cu acești domni că m'aș fi
abătut cât de puțin vre-odată dela acest punct de
vedere.

Eu întotdeauna am plecat din punctul de ve-
dere că partidul național român pierzându-și ca-
racterul național, nu mai are nici un sens existența
lui. Văzând însă că mulți nu împărtășesc acest
punct de vedere al meu, mi-am zis, în sfârșit e
treaba lor, ca să rămână sau nu, fără program a-
parte de partidele maghiare. În această situație se
află doar și Sașii în cadrul partidului governa-
mental.

Pentru politica națională maghiară aceasta nu
poate să fie un motiv de îngrijorare.

În sfârșit eu cred că dacă nu am ajuns scopul,
spre care străduim totuș am atins al doilea scop,
adică limpezirea ideilor, ce a avut loc în acest an,
și tot ce e în legătură cu aceasta, a sporit numărul
acelor Români din Ungaria, cari se vor alipi la
ideia națională.

astfel suntem convinși, că vom vedea un joc de
nivel Duminecă. Echipa clubului „Gloria” e cu-
noscută de o echipă sânguincioasă și cu puteri
considerabile, deci sperăm că va satisface aș-
teptărilor noastre. Lupta de Duminecă va fi o
luptă hotărâtoare în fotbalul românesc.

Două adunări comitatense în comitatul Târnavei-mici.

— Lupta partidului național român. —

Diciosânmărtin, 27 Mai n.

În 4 Mai n. c. s'a ținut o adunare extraordi-
nară comitatensă pentru satorirea cercurilor
de votare. Partidul național român din comitat
și-a spus cu demnitate cuvântul în chestiunea
aceasta prin rostul presidentului său, d. Simion
Căluțiu. Presidentul nostru a documentat celor
dela comitat cu argumente bogate neîndreptă-
țirile de cari s'a împărtășit poporul român prin
noua lege electorală și prin legea despre împăr-
țirea cercurilor electorale. Arătând, că satori-
rea cercurilor de votare se bazează tot pe acele
principii, cari au fost conducătoare la întreaga
reformă electorală și anume escluderea cât mai
mare a poporului român dela aducerea legilor.
A prezentat apoi moțiunea partidului național
român cerând, ca să fie luate în socotintă dreap-
tă și interesele poporului român din comitat la
satorirea cercurilor de votare. Moțiunea a fost
respinsă.

În 26 Mai n. c. s'a ținut adunarea ordinară
de primăvară, la care a luat parte un număr
extraordinar de mare de membrii. Aproape toți
membrii români au fost prezenți. Primul obiect
dela ordinea de zi a fost raportul vicișpanului,
poate ultimul raport înaintea statificării admi-
nistrației. Din partea Românilor a luat cuvântul
d. Dr. Romul Boila, care și-a arătat părerea
față de schimbările plănuite de guvern în admi-
nistrația publică a țării, cari nici decum nu sunt
apte de a sana relele administrației noastre.
Nu-i vorbă aici de schimbări în spiritul, în sis-
temul administrației, ci numai în organizația
ei, cari reforme servesc tot numai interesele
celor dela putere. A arătat greșelile guvernului
prezent. A cerut reforme radicale pentru sana-
rea relelor. În fine a dovedit prin câteva cazuri
concrete starea bolnăvicioasă a administrației
publice, că nu primește raportul.

Români nu au luat parte la discuția unor
obiecte de mai puțină importanță.

Voind a fi fidel în descrierea întâmplărilor
trebuie să remarc duelul intelectual săvârșit în
congregația aceasta între dnii Dr. Romul Boila
și profesorul universitar Dr. Réz Mihály cunos-
cutul cumnat și publicist de casă al contelui Ti-
sza. Acest domn a venit, precum se spune au-
me, fiind de altcum membrul congregației no-
stre, spre a se răfui cu d. Dr. Romul Boila.
Luând cuvântul la o chestiune neînsemnată
dela ordinea zilei a început să amenințe pe d.
Dr. Romul Boila, spunând că și-au notat toți
cei competenți vorbele dlui Dr. Romul Boila
rostite cu ocaziunea pertractării din Sătmar. A
declarat, că vor ști ei să purcedă față de un
om, ca d. Dr. Romul Boila, care are cutezanța
nemai pomenită, să denege „ideea” statului na-
țional-maghiar-unitar.

D. Dr. Romul Boila auzind aceste apostro-
fări a cerut momentan cuvânt în chestie perso-
nală și a respins cu adevărată demnitate de
luptător hotărât insultele dlui Dr. Réz Mihály.
A arătat ce este de crezut despre sistemul de
guvernament inaugurat de contele Tisza. L'a
desvilit pe vorbitor și a arătat, că el stă în
serviciul aceleiași politice nefericite, pe care a
inaugurat-o cumnatul său, contele Tisza. Pe ur-
mă declară, că nici el personal nici poporul ro-
mân nu se lasă terorizat prin amenințări de a-
ceste.

Congregația s'a sfârșit abia la orele 3 p. m.

Aral Chazi.

Serbările sportive din Orăștie.

Insemnătatea lor.

În America terenurile gemeau sub pașii a-
lor, cari zi de zi schimbau recordurile mon-
de. În Anglia societățile de football arătau
curate de sute de mii, Germania rivaliza
Franța în sport, în celelalte țări domnia o
dureră și o inactivitate tristă. Însă
exprimă necesitatea sportului și nu peste
și aceste națiuni începură o viață spor-
tivistă. La exemple străine Budapesta
în timpul scurt de zece ani 35—40 de te-
nuri pentru football și atletică. Stockholmul
pregătește pentru sine olimpiada trecută, Rusia în-
cepează un minister pentru sporturi, până și
și Bulgarii jucau football.

Acum doi ani — când întreagă Europa se
ocupa cu o organizare solidă a sporturilor —
în țara noastră socială idea sportului era ceva
necunoscut. Ocupația sufletească a in-
teligențelor noastre se împărțea între politică
și literatură. Studențimea sorbea cu neșat nu-
mă de idei de tăranismului. Tendințele
naționale erau îndreptate spre un naționalism
național și literatură, care începu să apună. Ni-
mi nu visa că peste doi ani scurți în Orăștie
se va ține primul concurs românesc de spor-
turi. Ni se pare o minune...

Cu anul trecut razele unei epoci noi se
arăta peste mișcarea noastră. Mișcarea spor-
tivistă română — începută anul trecut de câțiva
sportivi — azi în frunte cu generosul colo-
n. Herbaj a început să se apropie de a ce-
lelalte națiuni. Sportul în timp scurt a cucerit
sufletele române. În timpul scurt de 10
ani în centrele noastre culturale se înființează
cluburi sportive. Rezultatul acestei vieți sporti-
vistice vom vedea la Orăștie, când, în sunetele
de cântăreț, primii atleți români își vor măsura
forțele pe terenul de acolo, și primii fotbal-
iști români vor arăta un joc nou publicului no-
stru. Lăsați calea ce se deschide spre olimpiada
națională a Românilor dela București, care lucru în
acele momente părea ceva imposibil. La Or-
ăștie se va discuta și despre o federație a tu-
tur cluburilor sportive ardeleni. După masă
concerte sportive cu fanfară militară, seara
concerte și dans..., discursuri..., voce bună... tot
aceste lucruri, cari vor satisface dorinței ace-
lor cari voiesc să petreacă o zi plăcută și ne-
plăcută în cercuri românești și să sărbătorească
născutul unei vieți noi.

Amănunte din program.

Ca complectare la programul și invitarea
publicată deja prin ziare, dăm mai la vale nu-
mele atleților cari vor lua parte la concursul
din 31 Mai n. Cei cari au urmărit cât de cât miș-
carea sportivă românească, vor ceti cu satisfac-
ție numele atâtor vânzioși fii ai neamului, din-
tre cari nu unul a ajuns să fie temut înaintea
străinilor, cari se mândresc cu un frumos tre-
cut sportiv.

Indemnăm din nou lumea românească, să
nu piardă ocazia, de a lua parte la această
sărbătoare a sportului românesc.

Echipa de football „Gloria”: Ciungan, Rusu,
Ilsie, Căpețian, Ferdinand, Șirjan, Berzescu, I.
Dehelean, Nicolescu, Teclu, Mladin, Rezerva:
Bobzeu, Popovici, Dehelean II.

Echipa „Petru Maior”: Tripa, Ungurlan, Pă-
durescu, Salvan, Lisandru, Leucuța I., Balu,
Biju, Cămpian, Leucuța II., Gruescu. Rezerva:
Zbegan, Smigelschi.

**La trântă vor lua parte următorii: în greu-
tate de fulg:** L. Isaic, M. Prișcu (C. S. A.), O.
Man (P. M.) T. Hara (G.)

În greutate ușoară: T. Prișcu, T. P. Nicolin,
R. Balosu (C. S. A.), V. Salvan (P. M.)

În greutate mijlocie: O. Salvan, S. Nemeș
(C. S. A.) I. Hodor, I. Iorgovan, T. Morar (P.
M.), S. Dulhas (G.)

Gimnastică (sul și paralele): O. Salvan, S.
Nemeș, T. Prișcu, L. Isaic (C. S. A.) V. Salvan,
T. Morar (P. M.), I. Turcu, A. Popovici, P. O-
prean (G.)

Scrimă: T. Prișcu, M. Prișcu, L. Șerban, L.
Isaic, I. Gafton, Dr. I. Giurgiu, D. Nicolae, T.
Voilean, I. Nemeș, V. Felea, P. T. Nicolin, (C.
S. A.), N. Capatianu, N. Ciorogariu, R. C. Mol-
dovan, N. Moldovan (G.)

Luptele se încep Duminecă dimineața la o-
rele 8 și jumătate. Pentru marele public însă
acestea nu sunt de importanță, căci lupta deci-
sivă, adevăratul spectacol se dă numai la orele
3 p. m.

„Gloria” — „Petru Maior”.

La Orăștie va participa prin urmare echipa
de football și atleții studenției universitare ro-
mâne din Budapesta. Între atleții remarcăm
pe șampionii Salvan, Hodor și Morar. Echipa
„Petru Maior” de football e ambiționată de re-
vanșul ce și-l va lua dela „Gloria” din Arad și

Congresul învățătorimii române din Bucovina.

Dela Asociația corpului didactic român din Bucovina primim următorul apel:

Cernăuți, 20 Mai n. 1914.

În deplină înțelegere cu toate organizațiile învățătoresci române din Bucovina, „Asociația corpului didactic român din Bucovina” convoacă **Intâlnul congres cultural al învățătorimii române din Bucovina la Suceava pe ziua de 7 și 8 Iunie st. n. 1914.**

Programa congresului: Sâmbătă, 6 Iunie n. 1914, orele 9 seara: (în otelul Langer) seara de cunoștință.

Duminecă, 7 Iunie n. 1914, orele 9 dim.: Te-deum în biserica vechii Mitropolii, orele 11 a. m.: Conferința dlui Dr. Sextil Pușcariu, profesor universitar în Cernăuți, orele 4 p. m.: a) Conferința dlui Dr. Iancu I. Nistor, profesor universitar în Cernăuți: Desvoltarea școlii primare din Bucovina, b) Educația învățătorimii (raportor: Dimitrie Moldovan, învățător în Bilca).

Luni, 8 Iunie n. 1914, orele 8 dim.: a) Conferința dlui Dr. Onisifor Ghibu, inspector școlar în Sibiu: Școala primară și viața dela țară, b) Naționalismul în școala română (raportori: Gavril Rotică, învățător în Câmpulung, pentru școala primară și Vasile Greciuc, profesor în Câmpulung, pentru școala secundară), c) Activitatea extrascolară a învățătorilor și învățătoarelor (raportor: Constantin Cozmiuc, dirigent școlar în Brașca), în pauza dela amezzi: Vizitarea monumentelor Sucevii (ruinele, bisericile etc.) sub conducerea dlui Filaret Dobos, profesor în Suceava, orele 4 p. m.: a) Organizația învățătorimii (raportor: Dimitrie Gavrilescu, dirigent școlar în Poiana-Stampi-Coșna), b) Evenuale, orele 9 seara: Concert și serată dansantă (concertul se va anunța prin afișe speciale).

Ziua de Marți, 9 Iunie n. 1914, e rezervată pentru excursiuni.

Vă invităm respectuos să participați la intâlnul congres cultural al învățătorimii române din Bucovina.

Toți cei ce sunt hotărâți să participe sunt rugați să se anunțe cel puțin cu 5 zile înainte la comitetul de primire din Suceava (Asociația învățătorilor români din districtul Suceava în Suceava) ca aceasta să poată griji de încarțirare.

Pentru toate discuțiile dela congres e valabil regulamentul alăturat*, care va fi aplicat cu toată rigurozitatea.

Biroul Asociației:

Președinte: **George Tofan.** Secretar: **Ion Vlona.** Casier: **Ion Abager.**

INFORMAȚIUNI.

Arad, 29 Malu 1914.

Mersul vremii, Institutul meteorologic anunță: vreme schimbăcioasă, în unele locuri ploi, imprevizibile cu furtuni.

Prognostic telegrafic: vreme schimbăcioasă. Temperatura la amiază a fost de: 18.4 C.

La Seghedin! Ca o confirmare repetită a raporturilor normale cari guvernul nostru, zice-se, are de gând să le creieze între oropsitul popor român și națiunea maghiară stăpânitoare — cetitorii noștri pot vedea în numărul de față al ziarului nostru (pg. 8) o publicație maghiară. Sunt două sentințe ale tribunalului din Oradea-mare, prin cari suntem condamnați din nou pentru „agitație” și cari legea de presă ne obligă a le publica întocmai, pentru a servi, probabil, ca exemplu pentru alții și să rămână document al vremurilor ce vor să vină.

Prima e condamnarea dlui **Atanasie Hălmăgean**, ca fost redactor responsabil al ziarului nostru, la **trei luni temniță de stat și trei sute coroane amendă** pentru articolul „*Vim vi re-*

*) Măne vom publica un articol de lămurire asupra congresului.

pellere licet”, apărut pe timpul înființării episcopiei maghiare de Hajdudorogh, prin urmare cetitorii noștri își aduc aminte cam de ce era vorba, ca noi să nu mai spunem nimic la acest loc.

A doua e sentința prin care se condamnă d. **Dartu Pop**, învățător în Băsești (com. Sălăglu) la **patru luni temniță de stat și patru sute coroane amendă**, ca autor al articolului „*R. I. R. S.*” (Reuniunea învățătorilor români sălăgeni), care — după cum spune sentința — stoarce toate datele cuprinse în *crima de agitație*.

Ambele sentințe prin aprobarea Curiei s'au ridicat la valoare de drept și urmează a se executa.

Noi ce am mai putea adăoga, ca să nu ne pedepsească legea și a treia oară pentru „*laudatio criminis*”? — Tăcem și așteptăm...

Dela Academia Română. Ni se comunică din București, că Academia Română a ales pe d. C. Giurescu, istoric, profesor și director al arhivelor ministerului de externe, membru în secțiunea istorică, în locul rămas vacant prin moartea regretatului I. Kalinderu. Alegerea s'a făcut în secție după propunerea dlui D. Sturdza. În ședința plenară, d. Giurescu a obținut aproape unanimitatea voturilor.

Azi, Vineri, 16 Mai v., la ora 2 d. a. Academia Română va ține ședință publică-solemnă pentru primirea dlui G. Țițeica ales membru activ în sesiunea generală din anul trecut.

D. G. Țițeica va ceti discursul dsale de recepțiune: „Din viața și activitatea lui Sp. Harret”.

D. St. C. Hepites va ceti răspunsul la discursul dlui Țițeica.

Procesul dnei Caillaux. Președintele tribunalului din Paris în conțelegere cu ministrul justiției au fixat pertractarea procesului dnei Caillaux pe ziua de 20 Iulie. Soția fostului ministru e acuzată de crimă premeditată. Apărătorul, renumitul avocat Labori a renunțat la apărare ceea ce a făcut impresie deprimătoare printre ceice așteaptă achitarea acuzatei.

Catastrofă pe mare. În Quebec s'a primit a marconigramă care anunță că vaporul „*Express of Irland*” ciocnindu-se cu un munte de gheață a naufragiat. Majoritatea personalului și a călătorilor a pierit în valuri.

Abuzuri la examenele electorale. Ni se scrie: În cercul electoral al Șomcutei-mari majoritatea comunelor în număr de 44 aparțin cercului pretorial a Șomcutei-mari. În urma indemnului venit dela comitetul național s'a făcut propagandă și s'au și prezentat la comisia de lângă pretura din Șomcuta pentru examinarea scrisului și a cetitului țărani știutori de carte mai multe sute. Aici am fost martor la un cinism revoltător, cu care respingeau dela examen țărani noștri, așa, încât din cei cari s'au prezentat, cu toate că erau mai multe sute, abia câteva procente au primit testimoniul prescriș în lege. — Cu toate că din capul locului n'au mers la acest examen numai aceia, cari știu serie și ceti bine și cu toate că un membru al comisiei e directorul școlii de stat din Șomcuta, care se vede, că ș'au înțeles în mod mai conștientios datoria, după ce îi examina îi declara de cvalificați ceilalți doi membri ai comisiei un scriitor jidan dela pretură și un practicant fără plată, dealcum Român de origine, ostentative votau cu nu. La întrebarea mea, că de ce-i respinge când perfect cetesc și scriu și examinatorul, care e învățător încă îi află apti, cu un cinism revoltător mi-a răspuns: „Se poate apela la Dumnezeu”, și aici înzădar vin cu avocat, nu v'or putea schimba hotărârea lui. — Indignarea între țărani e foarte mare, că nu numai neîndreptățiți, ci și chiar batjocuriți se văd prin astfel de procedeu. — A.

— **Examenle electorale în Sânnicolaul-mare,** — după cum am anunțat ieri — s'au ținut în 22 Mai. Români s'au prezentat în total 110, respinși au fost 6 inși. Din Nereu s'au prezentat 12, respinși 2, Cenadul-sărbesc 18, nici unul respins, Vălcani 2 inși, deasemenea au prestat examenul, Sânnicolaul m. 78, respinși 4 inși. Cum se vede Vălcanul s'au prezentat mai slab, mi s'a spus că 12 inși au venit, dintre cari 8 Unguri, iar ceilalți Români neavând nici un document și nici anunțându-se, au fost respinși. E dureros că o comună aproape curat românească

să se prezinte așa puțini. Ar fi de dorit ca cel puțin la comisia de conscriere să fie mai zelos conducătorii. Comisia s'a purtat bine, se vede că nu sunt așa riguroși acolo, unde și așa n'avem majoritate. Dintre alte nații mai mulți s'au prezentat dintre Bulgari și spre mirarea tuturor, au știut ceti foarte bine. — T. U.

Declarația lui Essad-pașa. Ziarele din Roma publică declarațiile pe cari Essad pașa, le-a făcut unui ziarist italian. Fostul ministru albanez a vorbit de neînțelegerile ce se iviseră între el și comandantul jandarmeriei. De acest conflict a ținut să le științeze din vreme pe suveran, care iscălise un decret prin care mărghinea atribuțiunile ofițerilor albedezi în materie de ordine publică. Acest decret nu să fie întrebuintat în cazurile de absolută necesitate cu scopul de a se înlătura unele conflicte cari ar fi putut să se rezolve în paguba țării.

Neînțelegerile sale cu ofițerii olandezi luând un caracter grav, el și-a înaintat de două ori demisia a-veranului.

A desmintit că ar fi strâns la el acasă vre-o număr de partizani înarmați: el n'avea decât zece oameni de pază.

Cu un ceas înainte bombardării casei sale Essad primise vizita unei rude, Ahmed bey, care îl înțelegă de cele ce se pregăteau și îl îndemnă să predea armele, ceea ce el a și făcut. Însă înfățișându-se la fereastră spre a-și da seama de ceea ce se petrecea la stradă, văzu o mare mulțime care se adunase înaintea casei sale și printre alții zări și comandantul jandarmeriei. Atunci înțelegând ceea ce se petrecea, poronid numai decât la ai săi ca să strângă iarăș armele și partizanii săi erau pe cale de a le preda. În acest moment începură să se audă pocniri de puști. Iegind căptanul Moltedo, el se puse sub protecția lui.

Essad a adăogat că elementele musulmane reacționează în contra elementelor catolice, cari ascultă în mare parte de autoritățile austriace. Aceasta explica de ce musulmanii țin cu Italia. Cu toate că toți Albanerii fără deosebire sunt recunoscători atât Italiei cât și Austriei pentru ajutorul pe care aceste două state au dat întru susținerea cauzei albaneze totuși ei nu pot să nu-și dea seama de cauzele cari fac ca protecția Austriei să fie alta decât cea acordată de Italia noului stat albanez.

Essad, după ce a confirmat cumcă Albanerii vor cu orice preț să trăiască liberi, a desmintit eroul răspândit de unele ziare din străinătate, cumcă regele Carol al României ar fi sfătuit pe principele de Wied să-l exileze pe el, Essad. **Proa e înțelept regele Carol — a adăogat Essad — pentru ca să dea acest stat.**

† **George Horvath** colonel în retragere, după scurtă suferință a încetat din viață în 26 Mai n. a. c. În etate de 70 ani. Rămășițele defunctului s'au așezat spre vecinică odihnă, după ritul bis. române gr. cat. în 28 c. în cimiterul din Cluj. Odihnească în pace.

Correspondență de pe Mitrăș. Călătoria mea și-a ajuns granița geografică la frunța comunei **Toplița** și noutăți de noutăți îmi agită spiritul: cinematograf, scaldă, muzică, cafenele. Toate însă nu cuprinseseră loc în sufletul meu de când aflai, că aici a descins comisia examinatoare pentru a examina pe bieții alegători. Aici mă oprii și aflai dela frunțașii nizuința preoților: **George Mater**, **Gavril Maier** și medicul **Dr. Tilea Oliviu**, și activitatea febrilă desvoltată a acestor oameni. Comisia examinatorie a prezidat-o **Dr. Andreiu Zongor**, protopretore, iar în comisie a mai avut loc **Gregoria Bucur**, care a examinat pe alegători.

Ținuta prezidentului a fost foarte demnă: n'a pretins extrase de botez. Preoții însă pentru a preveni ori ce abuz — au adus matriculele parohiale. N'au fost însă de lipsă — pentrucă **Dr. Zongor** și-a făcut datorința așa după cum prescrie legea electorală, ținând cont și de referințele locale. Tot așa de demn s'a purtat protopretorele cercului Regimul de sus” d. **Reicher Aladár**. În cercul Regimului de sus, când vă scriu acestea, examinările decurg încă. Abuzuri nu se fac. Nu știu în celelalte cercuri. Ce va fi vom vedea și o să vă raportez.

Ținutul e frumos și roada se vede foarte bună. În **Toplița** decurge comasarea, și ca specialist e de față fostul și iubitul nostru profesor **Demetriu Coșca**. Acest viol și simpatic profesor e sufletul societății românești din **Toplița**. Vecinici zimbesc. Sertirizează portul național corcit și face o largă propagandă pentru îmbrățișarea portului original românesc. L'am aflat ținând prelegeri poporului la stradă, și o să vedem că ambiția poporului se desvolta în așa mod că va delătura portul corcit și va îmbrăca de nou portul original românesc. Pro-

Comasa nu se mulțumește numai cu atât, timpul liber cutieră satele din jur și dă im-
pulsii săi elevi, cari astăzi sunt toți învă-
șându-le sfaturi în dezvoltarea unei activi-
tăți largi și în abandonarea tuturor scăderilor.
Pentru comasare a dat dovezi de pricepere
și de un studiu profund în economie. Po-
mân pune o mare speranță în Dsa, și eu
sigur că poporul va fi mulțumit cu activitatea
— *Coresp.*

Mangra își scrie impresiile din România.
Mangra alungat dela ședințele Acade-
miei Române nu se astâmpără și vrea să facă
— Se știe că Mangra a fost în secția
— și anume istoria jalnică a drumului
la București. — Acum deodată va scrie
articole, iar mai târziu va publica o is-
torie completă a întâmplării. Să-i ajute Dumnezeu!
Vrea strânse la un loc ideile patologice ale
renegat. Avis celor ce se ocupă cu studii
patologice!

Ungere de preot. Ni se scrie că în 11/24
a fost ales preot în Seleuș-Cigherel tânăr
de teologie Nicolae D. Vidrighin din
Miri.

Journal des Balkans. Ieri a apărut în Bucu-
rimul număr al ziarului „Journal des Bal-
canes”, organul intereselor balcanice.

Acest mare ziar, care este cotidian, politic,
economic, financiar, literar, artistic, etc. și-a asi-
surat colaborarea celor mai frunte scriitori din
Balcani și străinătate.

Pe destul să cităm numele dlor: G. Hanotau,
de la Academia franceză, G. Raphael Lévy dela
la Franța, A. A. Tardieu, dela „Le Temps”,
la Pion, dela „Revue des Deux Mondes” etc.
Baernreither, fost ministru de comerț al Au-
striei, prof. Dr. Carl Grunberg, dela Universitatea
de Berlin, N. Bazarlia, fost ministru al Turciei,
Ristich, fost ministru al Serbiei, Tzigara-Sa-
ras, I. C. Argetoianu, fost senator, Murgoci,
prof. universitar, Brătescu-Voinesti, C. I. Băi-
anu, precum și alți distinși scriitori.

Correspondenți în toate orașele din occident și
au și un întins serviciu de informațiuni econo-
mice și financiare.

Director: Al. Rubin, redactor șef al ziarului
„Independance Roumaine”.

Un număr 15 bani. Redacția și administrația,
Brezoianu, 4., București.

Numismatica română. O comisiune numismatică din
România compusă din dnii Alexandru Isecescu și E-
dward von Fischer, autorul volumului numismatic „Be-
trug zur Münzkunde des Fürstentums Moldau”, au sta-
tuit autenticitatea mai multor monede românești co-
monate de dl C. Alexandrescu.

Ambii membri ai comisiunii sunt socotiți ca cei
mai autorizați maiștri în cunoștințele monedelor dom-
nitorilor Moldoveni, astfel că deciziunile lor în această
materie, au netăgăduită autoritate.

Între altele, ei au valorificat autenticitatea a cinci
monede de monede rare, pe cari le-a descoperit d. C.
Alexandrescu în urma neobositelor sale cercetări și cu
care și-a mai îmbogățit marea și prețioasa sa colec-
ție.

Prima monedă este a lui Petru Aron 1457—1458. A
doua monedă este a lui Ștefan I din anii domniei:
1382—1395—1399. A treia monedă este a lui Ște-
fan al VIII-lea Lepușet, fratele lui Petru Rareș al
III-lea, care a domnit între anii 1538—1540. A patra
monedă este a lui Alexandru Cornea care a domnit
în 1540, nici măcar un an. — Iar moneda a cincea,
cei din urmă, este de o extremă raritate și unică până
astăzi, căci nici „Academia Română”, nici Muzeul din
București, nici cel din Viena nu o posed și nici n'o
cunosc.

Această monedă atât de rară și tot atât de pre-
țioasă este a lui Ștefan Tomșa care a domnit numai un
an, dela 1563—1564. Ea e făcută după legenda
monedelor ungare.

Pe avers se vede chipul Maicei Domnului, ținând
în brațe pe Isus și jur-împrejur se cetește „Moldova”
și un dublu „W”, care înseamnă „Voevod”; apoi mai
este la dreapta un „M”, care înseamnă „Monedă”, iar
pe partea stângă un „S” care se cetește „Suceava”.
Iar pe revers, împrejurul scutului se cetește „Ștefan
I”, 1536.

x Circ în Arad. Cunoscutul circ al lui Horváth va sosi
în dimineața zilei de 4 Iunie n. cu un tren special pen-
tru câteva zile în Arad. În aceeași zi seara la ora 8 și
jum. va da o mare reprezentație de deschidere în
piața Bela. Programul circului e similar programelor
mondiale de acest fel și în consecință va mulțumi
așteptărilor on. public.

x Fabrica de ghete „Turul” în urma mărimii colosale
cu drept cuvânt se numără între cele mai mari fa-
bri de ghete din Europa. Productele sale atât ca ele-
gantă, cât și ca execuție inexceptionabilă și calitate
și-au asigurat un loc excepțional, pe lângă că sunt
foarte convenabile. Întreprinderea provăzută cu cele
mai moderne mașinerii execută săptămânal câte 20.000
de perechi de ghete, pe cari prin 130 de sucursale pro-
prie le pune în vânzare, atât în patrie cât și în străinătate.
În Arad are sucursală în **bulev. Andrassy, Palatul Mi-
noritilor** unde cele mai moderne noutăți stau la dis-
poziția on. public.

x Institutul diagnostic al Dr.-ului Kozmáta (aflător
în Budapesta VIII. Mária u. 30, la imediată apropiere
de clinica centrală. Casă privată cu grădină. Telefon
urban József 42 08) e unicul institut în Ungaria, care
se ocupă exclusiv cu constatarea diferitelor morburii
mai grele și complicate ca: **boale interne, de rinichi,
de piept, venerice, urologice, boale femeiești și de copil
etc.** Institutul pe lângă instalațiile și laboratoarele me-
dicale mai are și 10 camere mobilate pentru pacienți
deci foarte acomodat pentru publicul din provincie. Pen-
tru boalele de piept și venerice institutul are secții se-
parate.

Deslușiri și amănunte dă cu plăcere direcțiunea in-
stitutului. Ko 2149.

**x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mitt-
telmann pentru stomac încetează în scurtă
vreme lipsa de apetit, incușierea scaunului, du-
rerile de cap, cărceii de stomac, arderea de sto-
mac, apoi tot felul de boale de intestine, luând
de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lin-
gură cafea. Preț 2 coroane. Pregătește și ex-
pediază: Eugen Mittelmann, farmacia la „Leul
de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u. (M 1621)**

Cronica socială.

Convocator. Subsemnații primind din nou
însărcinarea dela comitetul central al „Asocia-
țiunii” de a reactiva despărțământul Lipovei,
prin aceasta convocăm pe orele 10 ale zilei de
27 Mai (9 Iunie) 1914 adunarea cercuală a des-
părțământului Lipovei compus numai din co-
munele cercului pretorial al Lipovei cu urmă-
torul Program:

1. Reactivarea și constituirea despărțământului prin alegerea directorului despărțământului și a comitetului cercual.
2. Primirea în posesiune a averii despărțământului dela fostul comitet cercual.
3. Acvire de membri pentru „Asociațiune” și încasarea taxelor de membri.
4. Stabilirea bugetului pentru trebuințele despărțământului pe anii 1914—1915 conform ȘȘ-lor 40 și 42 din statute.

Adunarea se va ținea în sala mare a hote-
lului „Regele Ungariei” în Lipova.

Lipova la 5/18 Mai 1914. — Ioan Tuducescu
m. p., Dr. Alexandru Marta m. p.

modia-roman.ro

Serbările culturale din Oradea-mare. După
cum am scris într'un număr recent al ziarului
nostru, Luni a doua zi de Rosalii Oradea-mare
va fi centrul unor mari și frumoase sărbători
culturale-naționale. — Pentru asigurarea reu-
șitei acestei serbări, comitetele aranjatoare des-
voltă o muncă febrilă ca să strângă în ziua aceea
la Orade tot ce avem mai bun. Deja de acum
își anunță participarea o mulțime de oaspeți
atât din jur cât și din comitatele vecine ceace
ne dă tărnie nădejdei că ziua de 8 Iunie va fi
un nou prilej de afirmare națională.

Programul e următorul: După serviciul di-
vin la ora 11 a. m. se va ținea în sala festivă
a preparandiei gr. cat. adunarea generală de
organizare a Astrei. După amiază la orele 2
excursiune la băile Püspökfürdő, iar la 5 ore
d. a. se va ținea în sala cea mare a restoran-
tului dela această baie adunarea generală de
constituire a „Reuniunii femeilor române” bi-
horene. Seara la 8 ore concertul „Hilariei” du-
pă care urmează dans.

Pentru reîntoarcera on. oaspeți va sta la
dispoziție un tren special. — Invităriile s'au es-
pediat deja; dacă cineva din eroare nu ar fi pri-
mit invitarea, îi rugăm să participe doar la o
serbare culturală românească tot Românul e
chemat și binevăzută.

Programul concertului se va publica într'un
număr proxim. — V.

AVIZ

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 29 Maiu.

Grâu pe Octomvrie	13.29
Secară pe Octomvrie	9.93
Ovăș pe Octomvrie	8.30
Porumb pe Malu	7.95
Porumb pe Iulie	8.10

AVIZ.

Aducem la cunoștința on. public că mulțu-
mitele publice numai pe lângă taxă se pot pu-
blica și costă de fiecare șir cules 20 flori.

ADMINISTRAȚIA ZIARULUI.

POȘTA REDACȚIEI.

Cercol, Roman. Ne pare rău, dar n'o putem publica,
fiindcă infundăm temnița.

A. P. Sullna. Vă mulțumim. Aveți dreptate. Era o
scăpare din vedere.

POȘTA ADMINISTRATIEI.

Minerva Schaffer, Gălănești. Am primit 7 cor. în 3
Aprilie a. c.

Nicolae Ilies, Munari. Abonamentul d-v. e achitat
până în 1 Mai st. n. a. c. Abon. dlui Nicolae Iliesiu
la „Poporul Român” pe 1913 e în restanță cu cor. 3.30 f.
pe 1914 pe jumătatea primă 2 cor.

Alexandru Circa, Ugra. Am primit 7 cor. în abona-
ment până la 30 Iunie a. c.

Simeon Felea, Bányahavas. Am primit 14 cor. în
abonament până la 30 Septembrie 1914.

Simeon Nicoară, Nagyölyves. Am primit 10 cor. în
abonament pe 1914. Aveți de plătit încă 8 cor. pe acest
an.

Redactor responsabil: **Constantin Sava.**

Corecte (propise) pentru examene, dic-
tando și caligrafie. 100 bucăți

Cor. 1 20. Pentru porto să se adauge separat 30 fl.

Aviz școlar — Iskolai értesítő

legat à 30 fl. bucata.

De vânzare la: „**Librăria Concordia**”, Arad, Deák-Ferencz 20.

23777/1913. B. szám.

Ö Felsége a Király nevében!

A nagyváradi királyi törvényszék mint esküdtbíró-ság nyomtatvány útján elkövetett nemzetiség elleni izgatás vétsége miatt vádlott szabadlábban levő Halmagián Athanász elleni büntügyben Korn Lajos királyi ítélőtáblai bíró elnöklelte alatt Kenéz Sándor királyi törvényszéki bíró és dr. Poyvár Sándor királyi törvényszéki jegyző mint jegyzőkönyvvezető részvétele mellett a vádtanácsnak 17263/1913. B. számú vádhatározatában foglalt vád felett a királyi törvényszék, mint esküdtbíró-ságnak 17263/1913. B. számú végzése folytán Medvigy István királyi ügyész mint közzéadónak a vádlottnak és dr. Borneas Julián ügyvédjelölt mint dr. Marsieu Jusztin ügyvéd helyettese mint védőnek jelenlétében az 1913 évi október hó 4-ik napján Nagyváradon megtartott nyilvános esküdtbíró-sági főtárgyalás alapján a vád és védelem meghallgatása után az 1913 évi október hó 4-ik napján következő módon

Ítélet:

A királyi törvényszék mint esküdtbíró-ság annak alapján, hogy az esküdtek a hozzájuk intézett következő kérdésre:

„Bűnös-e Halmagián Athanász vádlott mint felelős szerkesztő abban, hogy az Aradon megjelenő „Románul” című politikai lapnak az 1912 évi augusztus hó 6-án kiadott és forgalomba hozott 162-ik számában, „Viu vi repellere licet” felirat alatt közzétett vezércikknek, a nagyváradi királyi Törvényszék sajtóügyi vádtanácsa által 17263/1913. B. szám alatt hozott vádhatározatban megjelölt szavaival, a Magyarország területén lakó román nemzetiséget a magyar nemzetiség ellen gyűlöletre izgatta?

Hétnél több „igen” szavazattal feleltek.

Halmagián Athanász vádlottat (aki 28 éves, aradi születésű és lakos, g.-keleti vallású, lapszerkesztő, vagyontalan, ir. olvas, nőtlen, katona nem volt, ismertető jele nincsen, szeszes italokkal mértékletesen él, Halmagián János és Lukács Julia gyermeke) bíróság is bűnösnek mondja ki a B. T. K. 172 §-ába ütköző és annak 2. bekezdése szerint minősülő nyomtatvány útján elkövetett nemzetiség elleni izgatás vétségében, ezért a B. T. K. 172 §-ának 1. bekezdése alapján három hónapi államfogház mint fő és háromszáz korona pénz mint mellékbüntetésre ítéli.

A kiszabott pénzbüntetés az 1848 évi 18. t. cz. 30 §-ának 3. pontja értelmében első sorban a „Románul” című lap biztosítékát terheli, s le nem vonhatóság, vagy ha nem hajthatóság esetén a B. T. K. 53 §-a értelmében lesz harmincz napi államfogházra átváltoztatandó.

A Bp. 480 §-a alapján kötelezi az elítélt vádlottat hogy a büntvádi eljárással felmerülhető eljárási valamint a tartási költségeket a magyar királyi Államkincstár részére a fennálló eljárási szabályok szerint térítse meg, azonban ezeket az 1890 évi 43. t. cz. 4 §-a alapján egyelőre be nem hajthatóknak nyilvánítja.

A Bp. 574 §-ának utolsó bekezdése alapján kötelezi a királyi Törvényszék a „Románul” című lap mindenkor kiadóját, hogy jelen ítéletet jogerő után, a jogerőt tudató végzés kézhez vétele utáni napon megjelenő számában, a „Románul” című lapnak az 1848 évi 18. t. cz. 35 §-ában meghatározott 200 korona pénzbüntetés terhe alatt tegye közzé.

Indokok:

Az esküdtek az által, hogy a hozzájuk intézett kérdésre hétnél több „igen” szavazattal feleltek, vádlottnak az ezen kérdésbe foglalt bűncselekményben való bűnösségét állapították meg.

Mint hogy pedig a kérdésben foglalt ténybeli és jogi ismervék a B. T. K. 172 §-ába ütköző s annak 2. bekezdése szerint minősülő nyomtatvány útján elkövetett nemzetiség elleni izgatás vétségének összes ismervelt kimerítik, vádlottat ezen bűncselekményben bíróság is bűnösnek kimondani kellett.

A büntetés kiszabásánál az a körülmény, hogy vádlott a cikk megjelenése idején büntetve még nem volt, valamint vádlottnak meg nem czáfolt védekezése, hogy a cikk megjelenése idején szerkesztői tevékenységet nem végzett, mint enyhítő, ellenben azon körülmény, hogy a cikk izgató tartalmán kívül nagyobb számban sértő kifejezéseket is tartalmaz, mint súlyosító körülmény vétetett figyelembe s azok mérlegelésével a kiszabott büntetés találtatott a bűnösség fokával arányban állónak.

Az ítélet egyéb rendelkezései a felhívott §-okon alapulnak.

Nagyváradon, 1913 évi október hó 4-ik napján.

Korn Lajos sk. esküdtbíró-sági elnök. — Kenéz Sándor sk. előadó bíró.

Kiadmány hitelűl: **Olvaszatlan aláírás**, kiadó.

Bizonyítom, hogy ez az I-ső bírói ítélet a kir Curia 11689/1914 B. számú végzése folytán jogerős és végrehajtható.

Nagyváradon, 1914 évi Május hó 6. napján.

Olvaszatlan aláírás, kir. tszéki elnök.

1689/1914 B. szám.

Hivatalos másolat.

Ö Felsége a király nevében a m. kir. Curia.

nyomtatvány útján elkövetett izgatás vétségével vádolt Halmagián Athanász ellen a nagyváradi kir. törvényszék, mint esküdtbíró-ság előtt folyamatba tett s ugyanott 1913. október 4-én 23777 szám alatt kelt ítélettel elintézett büntvádi pert a vádlott és védő semmisségi panasza folytán 1914 évi március hó 11-ik napján tartott nyilvános tárgyalás alapján, a koronagyűlés helyettesnek meghallgatása után vizsgálat alá vevén, következő

végzést hozott:

A semmisségi panasz elutasítottatik.

Indokok:

Vádlott és védője a Bp. 384 §. 9. pontja, valamint a Bp. 385. §. 1 a) és c) pontja alapján jelentettek be semmisségi panaszt.

Ez a panasz minden irányban alaptalan.

A Bp. 384 §. 9. pontja alapján ugyanis az tétetett panasz tárgyává, hogy a törvényszék nem vette be az esküdtekhez intézett kérdésbe azt a körülményt, hogy vádlott az ő sajtójogi felelősége tekintetében tévedésben volt, mert azt hitte, hogy miután ő a felelős szerkesztői állástól megvált és helyette a lapnál más vállalta el a felelős szerkesztői állást, az ő sajtójogi felelősége megszűnt. Ugyanebből az okból hogy t. i. a lapnál más vállalta el a felelős szerkesztő állást, egyuttal a Bp. 385. §. 1. c) pontja alapján is jelentett be semmisségi panasz.

Mint hogy azonban a sajtótörvény 33. §-a szerint valamely időszaki nyomtatvány tartalmáért a fokozatos felelősség azt a személyt terheli, a ki a sajtótörvény értelmében mint felelős egyén a hatósággnál be lett jelentve, és mint hogy a vád tárgyává tett ujságcikk megjelenésekor még mindig vádlott volt a polgármesteri hivatalnál felelős szerkesztőként bejelentve, ennek folytán az a körülmény, vajjon ekkor még vádlott vagy más valaki töltötte-e be tényleg a felelős szerkesztői állást, jogilag közömbös lévén, a törvényszék nem tévedett, a midőn sem a vádlott tévedésére vonatkozóan kérdést nem intézett az esküdtekhez, sem pedig beszámítást vagy büntetethőséget kizáró okot meg nem állapított.

A Bp. 385. §. 1. a) pontjára fektetett az a panasz, hogy a sajtóközleményben nem foglaltatik izgatás, azért alaptalan, mert a cikkben egyebek közt a hajdudorogi püspökség felállítására vonatkozóan az foglaltatik, hogy a pápa összeszövetkezett ezen istenverte ország szabadkőműves kormányával, a latin szövetkezett a vad ázsiaiak korcs utódával, és most gyilkolják az oláhokat, minek folytán most már szabad az erőszakot erőszakkal visszaverni, vim ri repellere licet; folytatólag pedig a cikkben az a felhívás intéztetik a román papokhoz: hogy ennek folytán most már te becsületes oláh pap, te igaz pásztor, ne ismerj el új püspököt, magyart, hanem huzasd félre a harangokat és ha lehet, hadd, hogy a Roma által küldött apostol a magyar zsandárok szuronyával az oláh kebleken keresztül csináljon magának utat.

Mint hogy pedig az ilyen nyilatkozat kétségtelenül alkalmas arra, hogy a román nemzetiséget a magyar nemzetiség ellen gyűlöletre izgassa, ennek folytán a törvényszék helyesen alkalmazta a törvényt, a midőn az esküdtek határozatának megfelelően vádlottat a btkv. 172 §-ában meghatározott izgatásban mondta ki bűnösnek.

Budapest, 1914. március 14.

Dr. Vavrik Béla s. k. Dr. Haupt Albert s. k. előadó.

23776/1913. B. szám.

Ö Felsége a Király nevében!

A nagyváradi királyi törvényszék mint esküdtbíró-ság nyomtatvány útján elkövetett izgatás vétsége miatt vádolt szabadlábban levő Pap Dárius elleni büntügyben Korn Lajos királyi táblabíró elnöklelte alatt Kenéz Sándor királyi törvényszéki bíró és dr. Poyvár Sándor királyi törvényszéki bíró, valamint dr. Nesztor József királyi törvényszéki jegyző mint jegyzőkönyvvezető

részvétele mellett a vádtanácsnak 12720/1913. B. számú vádhatározatában foglalt vád felett a királyi törvényszék mint esküdtbíró-ságnak 12720/1913. B. számú végzése folytán Vottay József királyi ügyész mint közzéadónak és a vádlottnak jelenlétében az 1913 évi október hó 4-ik napján Nagyváradon megtartott nyilvános esküdtbíró-sági főtárgyalás alapján a vád és védelem meghallgatása után az 1913 évi október 4-ik napján következő

Ítélet

A királyi törvényszék mint esküdtbíró-ság annak alapján, hogy az esküdtek a hozzájuk intézett következőkérdésre:

„Bűnös-e Pap Dárius mint szerző abban, hogy az Aradon megjelenő „Románul” című politikai lapnak az 1912 évi június hó 30-ik napján kiadott 133. számában, „R. T. I. S.” felirat alatt „Darius Pop” névvel közzétett hírlapi cikknek a nagyváradi királyi törvényszék sajtóügyi vádtanácsa által 12720/1913. B. szám alatt hozott vádhatározatban megjelölt szavaival a Magyarország területén lakó román nemzetiséget a magyar nemzetiség ellen, nyomtatvány útján gyűlöletre izgatta?”

Hétnél több „igen” szavazattal feleltek.

Pap Dárius vádlottat (aki nős Piorás Máriával 27 éves magurai születésű, szilágyfűzfűfalvai lakos, g.-keleti vallású, vagyontalan, gyermektelen, tanító, katona nem volt, ismertető jele nincsen, szeszes itallal nem él, Pap György és Buciu Irén gyermeke) bíróság is bűnösnek mondja ki a B. T. K. 172 §-ába ütköző és annak 2. bekezdése szerint minősülő nyomtatvány útján elkövetett nemzetiség elleni izgatás vétségében, ezért a B. T. K. 172 §-ának 2. bekezdése alapján négy hat hónap államfogház mint főbüntetésre ítéli, — és négy száz korona pénz-mellékbüntetésre ítéli.

A kiszabott pénzbüntetés az 1848 évi 18. t. cz. 30 §-ának 3. pontja értelmében első sorban a „Románul” című lap biztosítékát terheli, s le nem vonhatóság, vagy ha nem hajthatóság esetén a B. T. K. 53 §-a értelmében negyven napi államfogházra lesz átváltoztatandó.

A Bp. 480 §-a alapján kötelezi az elítélt vádlottat, hogy a büntvádi eljárással felmerülhető eljárási, valamint a tartási költségeket a magyar királyi Államkincstár részére a fennálló eljárási szabályok szerint térítse meg, azonban ezeket az 1890 évi 43. t. cz. 4 §-a alapján egyelőre be nem hajthatóknak nyilvánítja.

A Bp. 574 §-ának utolsó bekezdése alapján kötelezi a királyi Törvényszék a „Románul” című lap mindenkor kiadóját, hogy jelen ítéletet jogerő után, a jogerőt tudató végzés kézhez vétele utáni napon megjelenő számában, a „Románul” című lapnak az 1848 évi 18. t. cz. 35 §-ában meghatározott 200 korona pénzbüntetés terhe alatt tegye közzé.

Az ítéletet a Bp. 108 §-a értelmében Szilágyvármegye tanfelügyelőjével, mint vádlott feletteshatóságával azonnal közölni rendeli.

Indokok:

Az esküdtek az által, hogy a hozzájuk intézett kérdésre hétnél több „igen” szavazattal feleltek, vádlottnak az ezen kérdésbe foglalt bűncselekményben való bűnösségét állapították meg.

Mint hogy pedig a kérdésben foglalt ténybeli és jogi ismervék a B. T. K. 172 §-ába ütköző s annak 2. bekezdése szerint minősülő nyomtatvány útján elkövetett nemzetiség elleni izgatás vétségének összes ismervelt kimerítik, vádlottat ezen bűncselekményben bíróság is bűnösnek kimondani kellett.

A büntetés kiszabásánál a vádlott büntetlen életét mint enyhítő, ellenben a használt kifejezések durva volta s azon körülmény, hogy vádlott a cselekményt mint tanító, akinek a közbéke fenntartásában közreműködni kötelessége, — követte el, mint súlyosító körülmény állapítottatott meg s ezek mérlegelésével a kiszabott büntetés találtatott a bűnösség fokával arányban állónak.

Az ítélet egyéb rendelkezései a felhívott §-okon alapulnak.

Nagyváradon, 1913 évi október hó 4-ik napján.

Korn Lajos sk. esküdtbíró-sági elnök. — Kenéz Sándor sk. előadó bíró.

Kiadmány hitelűl: **Olvaszatlan aláírás**, kiadó. 8035/1914 B. sz.

Bizonyítom, hogy ez az I-ső bírói ítélet a kir Curia 1691/1914 B. sz. végzése folytán jogerős és végrehajtható.

Nagyváradon, 1914 évi Május hó 6. napján.

Olvaszatlan aláírás, kir. tszéki elnök.

B. număr.
Hivatalos másolat.
Felbőg a király nevében a m. kir. Curia.
... utján elkövetett igazgatás vétségével vádolt
... ellen a nagyváradi kir. törvényszék mint
... előtt folyamatba tett s ugyanott 1913.
... 4-én 23776/913. sz. alatt kelt ítélettel elintéztett
... pert a vádlott semmisségi panasza folytán 1914
... hó 11-ik napján tartott nyilvános tárgyalás
... a koronaügyész helyettesnek meghallgatása
... irászat alá vevén, következő
végzést hozott:
Semmisségi panasz elutasítottatik.

Indokok:
Vádlott azért jelentett be semmisségi panaszt, mert
... a vád tárgyává tett újság cikkben nem foglal-
... igazgatás tényálladéka.
... panasz alaptalan, mert amidőn vádlott a szilágy-
... román tanítók egyesületének közgyűléséről
... cikkében abból az alkalomból, hogy a disz-
... két tanító magyar beszédet tartott, azt a fel-
... intézi a román tanítókhöz, hogy ne legyenek
... akiknek, hogy dobják el a szolgaság álarcát,
... nyomóik előtt viselnek; hogy ne szegényít-
... magukat az oláh nép milliói előtt és ne ha-
... tovább azon az uton, mely az öngyilkosság
... — ezzel a vádlott nyilván oly nyilatkozatot
... mely alkalmas arra, hogy a román nemzetiséget a
... nemzetiség ellen gyűlöletre izgassa, a vádlott
... foglalt célzatosság pedig nyilvánvaló-
... , hogy vádlott szándékosan igazgatót; a kir.
... nem tévedett a törvény alkalmazásában,
... az esküdtek hűnösségi határozatának megfele-
... vádlott a Btk. 172 §-ában meghatározott igazgatás
... mondatában mondotta ki bűnösnek.
Budapest, 1914. évi március hó 11-én.
Vizik Béla s. k. Dr. Haupt Albert s. k. előadó.

Vin de deal
... capătă dela 50 litre în sus
... cu următoarele prețuri:
Ab din 1913 hectolitrul à . . . 44 Cor.
Siller „ „ „ . . . 52 „
Ab „ 1912 „ „ . . . 56 „

AURELIA DR. PETRAN
Arad str. Lázár-Vilmos Nr. 4.

Caut
candidat de avocat
... cu praxă perfectă pe lângă
... condițiuni foarte favorabile.
Dr. Petru Groza
advocat în Deva.

De vânzare
... Mihaileni (România) este o
... oară mare de foc de vândut,
... eventual de schimbat pentru pă-
... sau pământ. — Intrebări:
EMICEKA, Sinăuții-de-jos,
Bucovina.
(ZI 2182)

„Corvineana”
Institut de credit și de economii, Hunedoara.

CONCURS
Direcțiunea institutului de credit și eco-
nomii „Corvineana” societate pe acții în Hune-
doara (Vajdahunyad), publică prin aceasta concu-
rs pentru ocuparea postului de practicant
dotat cu salar anual de K 1200.
Dela reflectanți se recere ca să documen-
teze, că au absolvat o școală comeroială supe-
rioră cu examen de maturitate.
Cererile provăzute cu atestatele în original
sau copie legalizată sunt a se înainta până la
23 Iunie st. n. 1914 la subsemnata direcțiune.
Hunedoara, la 26 Mai 1914.

DIRECȚIUNEA.
(Co 2160)

Caut un scriitor
cu practică deplină pentru cancelaria mea din
1 Iulie începând, pe lângă condițiuni favorabile.
Se recere cunoștința limbilor române, maghiare
și germâne. Cei ce scriu cu mașina sunt prefe-
riți. A se adresa direct în scris ori în persoană,
dovedind practica de până acum.
Dr. Lucian Georgeviolu
advocat, Temesváros.
(Ge 2138)

Candidat de avocat
află aplicare din 1 sau 15 Iunie
în cancelaria advocațională cu se-
diul Judecătoresc. — A se adresa
la administrație.
(A 2150)

5 zile în piața Béla
Renumitul cire
Grand Colosseum Horváth
cunoscut și în Arad, va sosi în Arad cu un
tren special în dimineața zilei de 4 Iunie n.
Program mondial excelent
cu 18 atracțiuni.
Prima reprezentație va avea loc în 4
Iunie (Joi) seara la ora 8.
Amănunte se găsesc pe afișe.
No 2163

Bătăturile,
scorțoșenia pielei, ur-
ciorii de pe mâini și din
față încetează în decurs
de 1 zi dacă folosiți
„CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 coroană 40 fl., 3 sticle
franco 3 cor. De vânzare
la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la proști-
tor: Dr. E. FLESCH, farmacie la „COROANĂ” în Győr.

S'a finit cu viața!

Pentru că noul remediu din Fiume e o atare invențiune
de sistem nou care omoară cu siguranță pe cei mai de
nesuferit și uricioși dușmani ai femeii de casă, cari sunt
insectele de bucătărie.
„DEGANIN” e neapărat de lipsă și la economia de
câmp că nimicește păgubitoarele insecte și furnici.
„DEGANIN” e pentru fiecare grădinar un așa arti-
clu indispensabil ce salvează plantele și cu deosebire
rozele le eliberează de stricăcioșii paraziți (păduchi de
rose).
„DEGANIN” nu-l lertat să lipsească din nici o Cofe-
tărie, Covrigărie, Magazine etc., pentru că prin acea-
sta ajunge fiecare proprietar la curățenia dorită.
„DEGANIN” e preferit și din acel motiv fiind con-
statat oficios și de autoritatea Chemic-Medicală că
nu conține nici o substanță veninoasă dăunătoare ome-
nimei și totuși e cel mai cu efect remediu de acest
soiu, dovadă sunt și multele recunoștințe primite, dintre
cari alătur unele în prețurent.

1 kg. „DEGANIN” și 4 kg. Cafea se trimite francat. —
Spedițiuni de „DEGANIN” dela 5 kg. în sus se expo-
dează francat și cu 10% rabat.
Modul de folosit gratis. — Se caută Agenți.
— — 1 kgr. numai 3 cor. — —
1 kgr. Cafea fină și aleasă numai 2 Cor. 80 filleri.
1 kgr. Cafea fină mărgelo numai 3 Cor. 20 filleri.
Prețurent gratis!
F. A. DEGAN. — Fiume.

SCRISORI DE RECUNOȘTINȚĂ
Nr. 14516/1913. Spectabilă Firmă
F. A. Degan Flume.
Vre-o câteva despărțăminte, dar cu deosebire culina
Institutului nostru era de un timp încoace deadreptul
infestat de șvabi, spre a căror stărpire n'a folosit nici unul
din pravurile comune. Din întâmplare un amic al no-
stru ni-a amintit de invențiunea D.-V. cu care de ase-
menea am făcut probă și spre marea noastră surprin-
dere praful D-tale ne-a curățit toate localurile și ne-a
scăpat de urcloșii gândaci. În toată conștiința putem
recomanda ori cui productul Dv., ca remediu excelent
în toată privința și de un rezultat sigur.

Direcțiunea Spitalului Civil—Fiume
Dr. Stehlic, director.
Rog a-mi trimite 6 pachete „Deganin”. Am făcut
experiența celor ce mi-ați mai furnizat și rezultatul sa-
tisfăcător este spre lauda produsului D-v.
Alexandru Constantinescu
Ministrul Agriculturii și Domeniilor, București.
Am folosit praful „Deganin” ordinar la D-ta în apar-
tamentele unei case de ale mele de inchiriat și cu bun
succes... I-am folosit și la stărpirea păduchilor de
rose, — ba chiar și la insectele produse de mucezeală...
și preste tot locul a folosit

Debreceni Lajos
Cavaler al Ordului Francisc Iosif, fabricant
de cârnați și salamă în Debrecen.
Vă rog mai trimiteți-mi 5 kgr. de praf „Deganin”, am
fost tare satisfăcut cu expediția precedentă. Praful lu-
cră cu efect.
Berthold Frenz și fiul, cofetărie și Cafea Sibiu.
(De 2111—20)

Oroloage de turn

pentru palate, case comunale, fabrici, locuințe private, regulează și aranjează mai favorabil

MÜLLER JÁNOS, succesorul lui MAYER KÁROLY

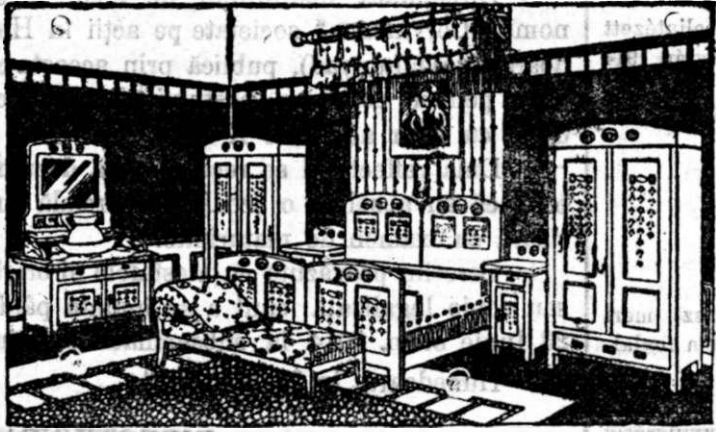
dela prima aranjare cu vapor a fabricii de oroloage din

Budapest, VII., Tökölly-ut 52. szám.

(Casa proprie). Cataloge și specificări de prețuri trimit gratis și franco. (Mu 2129)

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobilă

VÂRȘET, strada Kudritzner numărul 44-46.

Cea mai renumită mare fabrică de mobilă din sudul Ungariei (Versecz)

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate

Mare depozit de piane excelente, voare, perdele, țesături foarte frumoase, mașini de cusut.

Beură excelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconvalescență.

Influințează producerea sângelui, întărind mușchii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari K 3.50 „ „ „ mică K 2. —

Se capătă în toate apotecele. Depozitul principal la

GUIDO FABRITIUS

Fa 1407. apotecar în Sibiu.

ADOLF ZIEGLER

PIETRAR Sibiu-Nagyszeben str. Sării 3

Atrage atențiunea on. public din loc și provincă asupra magazinului de **pietre mormântale** și atelier de pietre

Bogat asortiment de monumente mormântale marmoră de Carrara, granit, sienit, porfir, brador etc. — Execut totfelul de lucrări de tăiere și sculptură în piatră, după orice plan precum și monumente mormântale, cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri, în stilul cel mai frumos și modern. — Vărem și aurirea monumentelor vechi mormântale se execută prompt și ieftin. — Propun desenuri la dorință trimet gratis și franco.

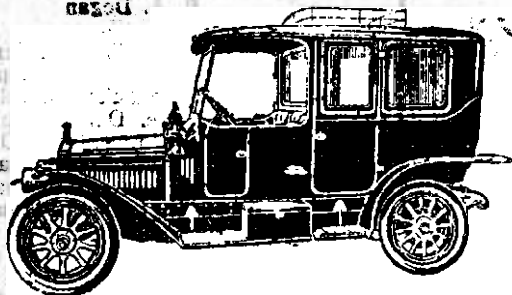
Zi 1961

LITTMANN RÓBERT

ATELIER PENRTU REPARAREA AUTOMOBILELOR, MOTOARELOR, MAȘINELOR DE SCRIS, GRAMOFOANELOR ȘI TOT FELUL DE INSTRUMENTE.

BRAȘOV, HOSSZÚ-UTCA NR. 24.

PRIMEȘTE TOT FELUL DE LUCRĂRI ÎN BRANȘĂ.

EXECUTARE PUNCTUALĂ ȘI PERFECTĂ.

PREȚURI CONVENABILE. GARANȚIE.

(Li 1973)

FRITZ RENGEL

directorul corului bisericesc românesc

Vârșet (Versecz), Dreilaufergasse

Oferă on. public din Vârșet și provincie excelentul său

depozit de pian

cele mai renumite instrumente muzicale executate excelent la cele mai de seamă firme. — Serviciu de specialitate, prompt și conștiincios. Repr. aparatului de pian: **HUPFELD-PHONOLA.**

Dacă voești

să cumperi bijuterii moderne și veritabile, adresează-te firmel:

Slepák A.

bijutier, ceasornicar și auritor

MAROSVÁSÁRHELY, Széchenyi-tér nrul 41.

Magazin de ceasuri elvețiene, de aur, argint, oțel, nichel p. buzunar și ceasuri cu pendulă. — Bijuterii fine și brillante, obiecte de lux veritabile de argint și argint de China, obiecte optice.

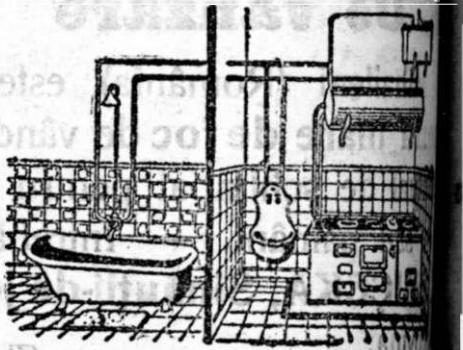

In marele meu atelier se execută totfelul de bijuterii și se reparaază cu specialitate bijuterii și ceasuri. — Prețuri convenabile, serviciu prompt. Se 2072

VASILIE POPOVICI

atelier de lăcătușerie de artă edificii și instalațiuni de apadnete **SIBIU (Nagyszeben) str. Anna nrul 11 str. Gușterii nr. 1 (Casa proprie)**

Primește orice lucrări de bransa aceasta precum: strângerea cu fier a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepi, îngrădituri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare totfelul de reparaturi atingătoare de bransa aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

ATENȚIUNE!

ATENȚIUNE!

Nu un român să nu-și cumpere mobile până ce nu vizitează
PRIMA FABRICĂ ROMÂNEASCĂ DE MOBILE

EMIL PETRUȚIU

In SIBIIU (Nagyszeben) str. Sării (Salzgasse) 37.

care execută toffelul de mobile moderne
In toate stilurile, — ca garnituri pentru

fermoare, prânzitoare, saloane și tapetorie proprie.

EXPOZIȚIE ZILNICĂ cu garnituri complete. Construcție toate
lucrările de lemn pentru biserică vechi și
noul și binal, pe lângă executarea cea
mai solidă; promptă și pe lângă garanție.

Telefon: 47.

(Pe 1348)

Telefon: 47.

ATENȚIUNE!

ATENȚIUNE!

Fiecare trebuie să știe că fotograficul

VICTOR MYSZ DIN SIBIIU

și-a vândut atelierul din strada de mai
nainte iar acum și-a deschis un

atelier fotografic de artă

corespunzător cerințelor moderne în

SIBIIU, str. Elisabeta nrul 34.,

unde execută toffelul de fotografieri arti-
stice cu prețuri convenabile. — Fotografi-
lor amatori li-se acordă favoruri. (MI 1587)

Pe timp închis fotografiile se execută la lumina electrică.

Alife „Măgnas” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătă-
mător, contra agrăbunțelor, des-
pelerii pielii, petelor din față, cre-
pării pielii, roșeaței și contra tu-
turer boalelor de piele. După in-
trebuințarea unei singure togle
dispar sbărciturile feței. Prețul 1
togle 1 cor. 50 fil. Pudră „Măgnas”
(în 3 culori) 1 cutie 1 cor. 50 fil.
Săpun „Măgnas” 1 cor. 20 fil.

Cosmetic „Măgnas” pentru mâni:

foarte folositor pentru catifelarea mâinilor roșii, degerate, crepate,
supre și sbăroite. E de prisos a se mai întrebuința glicerină și va-
selin, deoarece efectul cosmeticului „Măgnas” e sigur și acest cos-
metic poate fi întrebuințat și ziua. — Prețul 90 fil.

Anti-pertussin:

mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, cataru-
lui, tusei măgărești la copil. — Prețul 1 cor. 80 fil.

Anti-Prima:

mijloc excelent contra reumei și podagrai, durerii de cap și de dinți.
După 1-2 întrebuințări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1-50 fil.

Anti-Cappilloform:

singurul mijloc excelent contra căderii Părului. — Prețul 1 cor 50 fil.

Dentoform apă pentru gură:

cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru impe-
decarea stricărei dinților. — Prețul 1 cor. 50 fil.

Balsam de Ardeal pentru stomac:

mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, inculerii
rezumatului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1-50 fil.

Opertor pentru păr:

la căderea neagră, întunecată și brunăată deschisă, mijloc excelent
și durabil, nu murdărește albiturile de păr. — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr:

redă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fil.

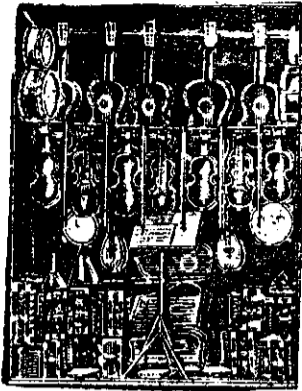
Contra ciurmei de porci:

prezum și în contra tuturer boalelor porcilor, cel mai excelent
medicament, recomandat de către medici, este praful de Ardeal
pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fil.
O singură întrebuințare a prafului de Ardeal pentru galițe încetează
pericea galiților. — Prețul 1 cor.

Hypnonervin:

singurul mijloc sigur și probat contra nervozității și a insomniei.
Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de
vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

ELEMEN SANDOR ZILAH. Vă pânziți de
imitații!

(Ba 1586)

Prima, unelul fabricant de instrumente muzicale în
SIBIIU. — Specializat în construcția de violine.

Babos Béla

Sibiu, mai înainte Piața mică 24, acum
str. Urzului (Reisepogosa) 2.

Deponă bogat și bine asortat în violine de
foarte precum și în violine de maeștrii
vechi și noue, oboare, clarinete, de metal de
suflet armonice și părțile lor constitutive ș. a. m.

Gramofone și plăci

in cea mai mare alegere. — Coarde din străi-
nătate cu garanție quiet curat. — Repa-
raturile se execută prompt și în mod artistic.

Cereți catalog gratis și franco.

Carl Stürner

funar

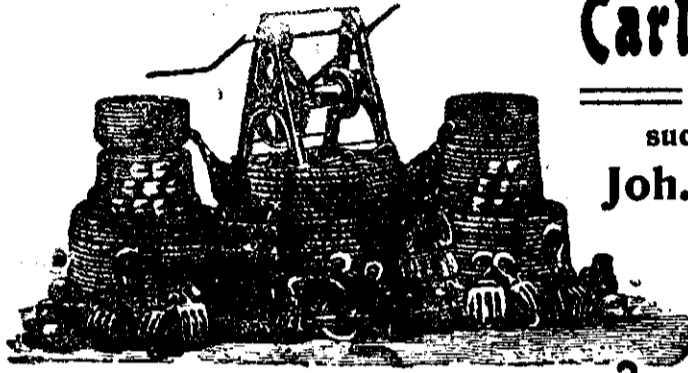
succesorul lui

Joh. Ongert's

SIBIIU

Hermannstadt

Saggasse 22.

■ Oferă lucrări de cânepă curată: funii pentru transmisiuni,
funii pentru care, legătoare, ștreanguri, căpeștre, cin-
gătoare ațe pentru rolete, ață pentru saci etc.

■ MARE ASORTIMENT DE AȚE ȘI FUNĂRII.

Revanzătorii primesc rabat!

Su 2069

ATENȚIUNE!

Izvoarele naturale de apă ferbinte 36—37°
C. care conțin apă minerală, pu-
cioasă recomandată de medicul expert
în contra reumatismului, jun-
ghiuri, morburii de os, pele și
alte morburii. Izvoarele se află de pe timpul
Turcilor, dar acum s'au aranjat din nou
foarte luxos și cu toate comoditățile mo-
derne recerute se vor deschide cu 1 Iunie
a. c. st. n.

Băile se află în **Alvécza** (Hunyad
megye) într'un jur splendid în alvia Cri-
șului alb încunjurat de munții Apuseni în
mijlocul pădurilor cu un parc frumos și cu
o climă foarte sănătoasă; fiind apărată
de vânturi și praf. — Atât pentru bolnavi
cât și pentru sănătoși loc de distracție foarte
acomodat.

Înainte parcului splendid al băilor se
opresc motoare a liniei ferate Arad-Csandă
care circulează de 8 ori la zi.

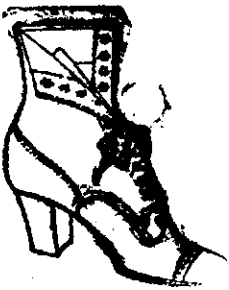
Muzică bună românească, care concer-
tează zilnic. Culină și beuturi bune cu pre-
țuri moderate. — Corespondență în orice
limbă. — Abonamente se roagă a se în-
semna și înainte la direcțiunea băilor din
Alvécza (posta în loc). (Di 2133)

Direcțiunea.

Pe terenul Industriei de ghete in patria locul prim îl ocupă renumitele

Ghete „TURUL”

Nr. 250. Ghete Chevreau cu şireturi cor. 10—
 Nr. 287. Chevreau Goodyear cor. 13—
 pretul cor. 13—
 Nr. 6095 Chevreau Goodyear cor. 16—
 calit. 1.

Fabrica de ghete TURUL soc. pe acții e cea mai mare fabrică de ghete în monarhie.

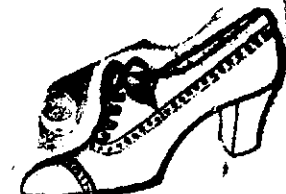
Depozitul principal **ARAD** palatul minorităților.

Nr. 92. Ghete de Box cu și returi cor. 10-50
 Nr. 80 și jum. Ghete Chevreau cu şireturi c. 11—
 Nr. 6085 Ghete Box cu şireturi American Style 12—
 Nr. 110 Chevreau Goodyear pretul cor. 16—

Nr. 405 Ghete Chevreau jumătăți cu nasturi c. 9—
 Nr. 483 Chevreau Goodyear pretul cor. 11-50
 Nr. 415 Ghete Chevreau Goodyear calit. 1 cor. 14—

Nr. 402 Ghete Chevreau jumătăți cor. 9—
 Nr. 401 Ghete Chevreau Goodyear cor. 12—
 Nr. 426 Ghete Chevreau Goodyear culoare brună c. 13—

Nr. 346 Ghete Chevreau cu nasturi cor. 11—
 Nr. 345 Ghete Chevreau Goodyear brune cor. 12—
 Nr. 362 Ghete Chevreau Goodyear cor. 14-50
 Nr. 1555 Ghete de lac cu pânză cor. 16-50

He 1902

Băile și apele minerale sunt înalte în întreprindere de soc. pe acții curat românească „HEBE”
 Prezidentul direcțiunii: Dr. TEODOR MIHALI

Singurele băi (scalde) și ape minerale românești în Ungaria.

Băile dela Sângoergiu-român (Oláhszentgyörgy, Besztercze-Nászod megye) cu apele minerale „HEBE”.

La poalele munților nordice ai Transilvaniei în o vale romantice cu climă subalpină, se află comuna curat românească Sângoergiu-român, în a cărei proprietate sunt izvoarele de apă minerală, care în comerț poartă numele de „HEBE”.

Apa „HEBE”, pentru cantitatea mare de carbonat de sodiu, clorure metalice și acid carbonic ce conține, ocupă loc de frunte între cele mai renumite ape minerale din Europa. Se întrebunșează ca cură de beut cu cel mai mare succes la toate boalele acute și cronice de stomac și intestine, la constipație cronică, la iperemie de ficat, la disolvarea pietrelor de beșică, biliare și de rinichi, la emoroide, la benoragie și catare de mîtră.

Ca baie (scaldă) influenșează minunat resorbirea exudatelor pleuritice, peritonitice, parametritice etc. precum și deosebitele boale de piele.

Băile se deschid la 15 Maiu st. n.

O mulțime de odăi corăspunzător mobilate stau la dispoziția publicului cu prețul de 2-5 cor la zi, în hotel și vile.

Înainte de sezonul mare, dela deschidere până la 15 Iunie și după sezonul mare, dela 25 August până la 30 Septembrie, atât la băi cât și la odăi se dă o reducere de 30%.

Bucătărie foarte bună și ieftină.

Onoratului public îi stau la dispoziție: jurnale, biblioteca, piano și tenis, Parc și alei (promenadă) pe terenul băilor. Locuri de excursiune în înalții munți din vecindtate. Muzică permanentă.

Prețul unei băi calde de oclasa I. K. 1-20

„ „ „ „ „ II. 1 cor.

Calea ferată are stațiunea în loc, unde în orice timp stau trăduri comode la dispoziția onor. public.

Prospecte trimite franco.

Direcțiunea băilor.

(So 2110)

RADÓ-GYULA

prăvălie de pardesiuri pentru dame

ARAD.

Cele mai bune și mai recunoscute croiuri de ta

precum și

cele mai moderne haine de grenadin alb, batist și pânză

- Jachete scurte,
- Capoate de sport,
- Jachetă de mătasă,
- Capoate albe,
- Pardesiuri pentru copii,

- Haine pentru fetițe,
- Halate,
- Fuste,
- Mantale de Lister și
- Gumă

în asortiment extraordinar.

Bluze și haine de doliu

Prețuri fixe!

(Ra 2152)

Telefon: 238.